

REBELESEN

Pile Dimua

¹ Kana geretadi dapura kana ngaedi nge Iesus Kristus mangata inanga be teadi dipura ka gere-tadi dapura kana. Nanaranga ka kana ngaedi Iesus iani, be Iesus itaguraki be kana saringatuka dapura kana nge malipilipi kana itikingdi. Ono kana ngaedi mangata ngananga kana nge 'enzel' ne teke inepalako malipilipi kana Zon-lo be pile ngaedi mangata matana-lo inanga. ² Be Zon ambe kana ita ngaedi nge ere-moarunga be mangata irangaki. Pile moarunga ngaedi nge Nanaranga pilenga, be Iesus Kristus ka pile ngaedi idoki be mangata inanga. ³ Tamoata naita pile mu-muakadi ngaedi tamoata be aine takadi ilezedi nge suri dauia. Be tamoata naita pile geretadi dipura ngaedi ilongo be ilona-lo inanga nge suri dauia. Maka ma bong ono kana ngaedi dapura kana ambe disaringa!

Zon 'Sios' Lima-be-rua Pile Inangadi

⁴ Ngau Zon ka ugere. Be nge kam tamoata be aine 'sios' lima-be-rua Esia kaba-lo ka ugere-kaming. Nanaranga isi isoaki, toira be isukoaki, be alauri ngapura kana nge marou ne tadokidoki-ba be ilo-uia ne iboadu ngang-kaming. Be Nanaranga Mariaba ne lima-be-rua Nanaranga bagi ne ono tanepoanga aro dituitui nge marou nedi be ilo-uia nedi iboadu dang-kaming be. ⁵ Be Iesus

Kristus marou ne tadokidoki-ba iboadu ngang-kaming. Iesus Kristus ka Nanaranga pilenga adoado-la be mangata irarangaki. Ngai ka natu labalabatuka be matamatanatuka mate-lo be imarang. Be anuatanepoa moarunga kateka-o nge ngai eruma disoaki be ngai itanepoadi.

Ngai irereretakikita-tina, be matengana-lo ka daraka ane be muzigoala neda erumadi tasoaki be irubetaki-kita. ⁶ Be anua ono ngatanepoa kanana-lo tamoata Nanaranga ditabatabai bokana inanga-kita, be Nanaranga ne be ne Tama tamalipilipini kana. Bokai be malama be kaiboang, be kaiboang ono tanepoanga nge Iesus Kristus-doi ne, be bokaina-la daeneno! Moimoi.

⁷ “Kamate! Oaru-o isoaki be ibalabala! Tamoata be aine moarunga masa date. Tamoata maka io ane dinagutobai masa date be. Ngai kanabe tamoata be aine moarunga kateka-o masa datang be danodo. Kana ngaedi nge bokainatukala dapura! Moimoi.”

⁸ Nanaranga Tanepoa bokai ipile, “Ngau ka Muamuatuka be ngau ka Alalaurituka. Ngau isi usoaki, toira be usukoaki, be alauri masa mpura. Ngau Nanaranga Kaiboangigu-tina!”

Zon Kristus Ite

⁹ Ngau tarito-kaming Zon ka ugere. Ngau kam Iesus Kristus tamoata be aine ne zaiza tatui-budu be moatubu be sururu tabazibazibudu. Moimoi Iesus Kristus ikila-kita be moatubu tadokidoki-budu, ata tago oaikiki-la be tasege-sege. Bokai be alauri masa anua ono Nanaranga ngatanepoa kanana-lo tasoaki-budu. Bokai be, bokai kamakaua: Ngau Nanaranga pilenga be

Iesus pilenga ono ne mangata inagupasiki lilidi-o ka motu ara Patmos-o uaura-lo dinangaia. ¹⁰ Tanepoa Bong nenaon nge Oli Spirit ilogu-lo isili be malonga teke kanabiabia murigu ipilepile be ulongori. Malonga ngaekabanga nge tauru bokana. ¹¹ Malonga ngaekabokai ipile, “Kana kuita nge ‘buku’-lo gogere be ‘sios’ lima-be-rua ngaedi gonabangakidi: Epises, Smerna, Pergamum, Taiaira, Sardis, Piladelpia be Leodisia.”

¹² Makara nge ubuira be malonga iraraia nge mte kana. Ubuira nge baratui lima-be-rua ‘gol’ oti ememaki bokai dituitui be uita. ¹³ Baratui ngaedi maradi nge tamoata teke ituitui be ute. Tea nge “tamoata natu” bokana. Kusi-sili teke salagabuli duduna-lo be ibala ae babadia-lo nge inanganangai. Barabara-nao nge kusi teke mapala angapi bokana ‘gol’ oti ememaki inanganangai. ¹⁴ Pangana be donga nge dioaoasepukatina, be oaoangadi nge oaru oaoangadi bokana. Mata nge eoa kanabibia bokana dipurupurui. ¹⁵ Ae babadi nge sosodabu ngakarakara bokana dikarakara. Malonga nge zagura ngarokasapa be ngapapanana bokana. ¹⁶ Luma oanana-o nge goai lima-be-rua idokidoki, be aoa-nalo nge asi ono eunga mata ruarua ipusika. Asi ngaekabokai ipile, “Taburim moaki ira! Ngau ka Muamuatuka be ngau ka Alalaurituka! ¹⁸ Kamate! Ngau ka Moauriuri-la

sukoaki! Umate, ata ambe moauriuri usoaki, be bokaina-la moauriuri msukoaki kana. Ngau ka mate muzi be mate-anua babaduadua ono uasara ne udokidoki.

¹⁹ “Ngau urere kana kuita nge gogere. Kana-ma kaituka dipura be kuita-re! Be kana alauri dapura kana be kuita nge gogere-doi. ²⁰ Goai lima-be-rua aoagu-lo kuita be baratui lima-be-rua ‘gol’ oti ememaki nge labudi sikitadi bokai: Goai lima-be-rua nge ‘enzel’ lima-be-rua ‘sios’ lima-be-rua nedi, be baratui lima-be-rua nge ‘sios’ lima-be-rua kilala nedi.”

2

‘Sios’ Epises Anua-lo Pile Ne

¹ “Pile ngaedi nge ‘enzel’ Epises ‘sios’-lo isoaki gogereni. Pile ne bokai: ‘Ngau-ma maka goai lima-rua luma-gu oanagu-lo udokidoki be baratui lima-rua ‘gol’ oti ememaki maradi ualalale ka pile ngaedi unanganiko.’

² “Malipi kuemaki nge ukauataki. Ngau ukaua kaiko malipi bibia-tina kuemaki be kukai-tina be moatubu kubazibazidi be kusukoaki. Ngau ukaua kaiko tamoata goalakadi kusegesegeakidi. Be tamoata dipile di ‘apostel’ kaoa nge kutoidi be ambe kukaua di nge tago ‘apostel’-tina kaoa. Tamoata ngaradi nge bolingadi ratadi kaoa. ³ Kaiko aragu kudokimateia-ua. Be moimoi sururu bibia kudoki, ata tago oaikiki-la be kusege. Kukai be kusoaki-la.

⁴ “Ata ngau pile bokai omo unglako: Kaiko ambe tago matamata kurereretaka bokana kurereretaka. ⁵ Ambe kutamong-tina! Ilom bokai

ngakaua: etatabala-tina ka kutamong be kubala! Muzi uia toira kuememaki nge ilom ngandi. Ilom gobuiri be muzigoala nem gosegeaki be muzi uia toira kuememaki nge kaba goememaki. Ilom tago kubuiri be muzigoala nem tago kusegeaki nge masa mpuraniko be baratui nem kabana-lo itu-itui nge mdokaleko. ⁶ Ata kana iauia teke kaiko-lo ieno. Kaiko ungguma aradi Nikolai muzingadi kusegeaki-tina, ngau-la usegeaki bokana.

⁷ “Tamoata kungi otioti nge pile ngaedi Oli Spirit ‘sios’ iandi nge ngalongo! Tamoata ikai be isoaki-la be iuasa masa msumoalani be kai ono moauringa Nanaranga uma ne biabia-lo ituitui nge kalingo ngakani.”

‘Sios’ Smerna Anua-lo Pile Ne

⁸ “Pile ngaedi nge ‘enzel’ Smerna ‘sios’-lo isoaki gogereni. Pile ne bokai: ‘Ngau Muamuatuka be Alalaurituka ka pile ngaedi unanganiko. Ngau ka umate be kaba moauriuri usoaki.’

⁹ “Moatubu nem ukauataki. Ngau ukaua kaiko kana nem tagotago, ata nge kana-ba. Kaiko kana nem kokoko-tina lang anua-lo dieno! Ngau ukaua tamoata alu dipile di Iuda kaa be pile goalakadi omo dinanganangalako. Tamoata ngaradi nge tago Iuda kaa. Diboliboli-ba. Di nge Satang ungguma ne kaa! ¹⁰ Moatubu be sururu bibia saringatuka godoki kana nge moaki kumatakuri. Ngau ka uraiko Satang masa bokainatuka be nga-toiko: Tamoata nem alu masa uaura-lo nganangadi be uanana tago sasalaga amaridi kulemoa bokana uaura-lo sururu dadokidoki be dasoaki. Ata kaiko gokaiboang-tina be lama gownana. Oguo kudasare be lama kuniunia-la, be kulako

be kumate nge iuia! Bokai masa ono moauringa ara biabiatuka nge miangko.

¹¹ “Tamoata kungi otioti nge pile ngaedi Oli Spirit ‘sios’ iandi nge ngalongo! Tamoata ikai be isoaki-la masa tago iboadu mate ruaia sururu ne ngadoki.

‘Sios’ Pergamum Anua-lo Pile Ne

¹² “Pile ngaedi nge ‘enzel’ Pergamum ‘sios’-lo isoaki nge gogereni. Pile ne bokai: ‘Ngau asi ono eunga mata ruarua sagode ienona ka pile ngaedi unanganiko.’

¹³ “Ngau ukaua kaiko inanga kusukoaki. Kusukoaki kana nge Satang makara itanepoa be isukoaki. Ata kaiko aragu kudokimateia-tina uia. Be lama uniangam ngau-lo nge tago murim kunanga. Be bong tamoata ara Antipas isoaki nge tago murim kunangaia. Antipas nge malipilipi negu iauia-tina, be malipi negu iememaki-tina uia. Be makara anua nem biabia-lo umoatea ipura. Makara ka Satang isukoaki.

¹⁴ “Ata ngau pile alu omo munglako kana. Pile ngaedi nge bokai: Tamoata alu makara disoaki nge Balam sulenga ditagatagadi. Balam ka Belak isuleni, be Belak itaguraki be Israel tamoata be aine irepekidi be muzi goalakadi ngaedi diemaki: kangkang ambe moarupu ditabangakidi nge dikang, be pogiza-ramo mata diemaki. ¹⁵ Be tamoata be aine nem alu nge ungguma aradi Nikolai sulengadi goalakadi isi ditagatagadia-la. ¹⁶ Ilom gobuiri be muzigoala nem gosegeaki! Ilom tago kubuiri masa mpura

be tamoata be aine ngaradi asi ono eunga aoagulo ipusikasika ane mundi.

¹⁷ “Tamoata kungi otioti nge pile ngaedi Oli Spirit ‘sios’ iandi nge ngalongo! Tamoata ikai be isoaki-la masa kangkang ara ‘mana’ zumzumkaki nge miani be ngakang. Be patu oaoaoa teke masa miani. Patu ngaena masa ara oauoau mgereti, be tamoata tago teke iboadu ara ngae ngate. Tamoata-la patu oaoaoa ngae idoki ka masa ara oauoau ngae ngate.

‘Sios’ Taiataira Anua-lo Pile Ne

¹⁸ “Pile ngaedi nge ‘enzel’ Taiataira ‘sios’-lo isukoaki nge gogereni. Pile ne bokai: ‘Ngau Nananaranga Natu ka pile ngaedi unanganiko. Ngau ka matagu eoa bokana dipurupururui be aegu babadi nge sosodabu ngakarakara bokana dikarakara.’

¹⁹ “Kana kuememaki nge ukauataki. Ngau ukaua kaiko kurereretaka, lama kunanau-tina, malipi negu kupipi be kuememaki be kukai be moatubu moarunga kudokidoki be kusukoaki. Kaituka-tina nge semam kuzeleki be malipi kuemaki be dilako-la be dieno. Matamata nge tago bokai semam kuzeleki be malipi negu bokai kuemaki. ²⁰ Ata ngau pile tekedi bokai omo munglako kana: Aine ara Zezebel kusumoalani be tamoata be aine negu isulesuledi. Aine ngae ka iboli-ba be ipile ngai Nananaranga ‘propet’ ne kata. Sulenga ngaedi ane be tamoata be aine negu irerepekidi be muzigoala ngaedi diememaki: Iaka-ngaongaodi be pogiza-ramo mata diememaki, be kangkang ambe moarupu ditabangakidi nge

didokidoki be dikangkang. ²¹ Ngau ambe ulik-itaki be uanana muku sasalaga uiani be ono ilo ngabuiri be muzigoala ne ngarokaki kana. Ata tago irere ilo ngabuiri be muzigoala ne ngaedi ngarokaki. ²² Bokai be ngau masa zirapu tekedia-lo mrokakalako be tamoata maka pogiza mata diememaki-budu zaiza be sururu bibia-tina miandi. Sururu bibia ngaedi ambe saringatuka miandi kana. Ata ilodi dibuiri be muzi goalakadi aine ngae zaiza diemaki dirokaki masa sururu tago miandi. ²³ Be natu moarunga masa mu-moatedi. Bokai masa 'sios' moarunga dakaua ngau ka tamoata be aine moarunga ilodi be ilolelenaka nedi ukauataki. Ngau masa tamoata teke-teke muzingadia-lo be mlilitidi be mtagadi-adi be sururu miandi.

²⁴ "Ata kam Taiataira tamoata be aine takaming nge sule goalakadi ngaedi tago kadoki be katagadi. Be Zezebel sulenga tekedi bokai dirangaki, 'Kana labudi sikitadi zumzumkaki Satang ambe mangata inagupasi,' nge tago kalongo be katongaki. Bokai ka bokai mra-kaming kana: Masa moatubu tago teke omingo mnangalako. ²⁵ Ata sule uia kaituka dieno-kaming nge kamadokimatedia-tina uia. Kamadokimate-matedi nibe ngau-ba kaba mumule. ²⁶ Tamoata ikai be isoaki-la be mata negu itagatagadia-la be ilako manubunga-nao masa kaiboang negu miani be ungguma kokoko ngatanepoadi. ²⁷ Be bong itanepoadi nge tagona-tina masa ilo ngatagatagadi kana. Masa ngatataposakidi be agora bokana mukumuku dagalagalalai. Ngaula kaiboang Tamagu-lo udoki bokana, tamoata

bokainaina masa kaiboang negu miani. ²⁸ Be goai-zama masa miani be ono tamoata ngae mitikini ngai ikai be iuasa.”

²⁹ “Tamoata kungi ototi nge pile ngaedi Oli Spirit ‘sios’ iandi ngalongo!”

3

‘Sios’ Sardis Anua-lo Pile Ne

¹ “Pile ngaedi nge ‘enzel’ Sardis ‘sios’-lo isoaki gogereni. Pile ne bokai: ‘Ngau Nanaranga Mariaba ne lima-be-rua be goai lima-be-rua dienona.’

“Ngau ukaua kaiko rakana kuememaki! Team nge moauriuri bokana, ata kaiko ambe kumate! ² Bokai ka ngau bokai uraiko, ‘Gomarang-rake,’ be kana isi dienoniko nge goaka-kaidi. Damanubu be daleua takana! Ngau ambe kaba bokai uita kana kuemaki nge tago isi Nanaranga mata-nao diado. ³ Pile disuleniko be kulongo nge ilom ngandi. Gotagatagadi be ilom gobuiri be muzigoala nem gorokaki. Tago kulongora be kumarang masa anako bokana mpuraniko be sururu miangko. Be bong nangatanao mpura kana masa tago gokaua. ⁴ Ata tamoata alu makara nge malo nedi tago dituburi. Tamoata ngaedi masa kusi oaoaoa dananga be ngau zaiza galalalebudu, bakara di diboadu-tina bokai damuzi. ⁵ Tamoata naita ikai be iuasa masa bokainatuka di bokana kusi oaoaoa ane mngazingi, be ara ‘Buku’ ono moauringa-lo ieno nge tago iboadu mgamani. Be Tamagu ‘enzel’ ne zaiza matadi-o masa mangata mrangaki ngai nge ngau tamoata negu.

6 “Tamoata kungi otioti nge pile ngaedi Oli Spirit ‘sios’ iandi nge ngalongo!”

‘Sios’ Piladelpia Anua-lo Pile Ne

7 “Pile ngaedi nge ‘enzel’ Piladelpia ‘sios’-lo isoaki nge gogereni. Pile ne bokai: ‘Ngau kusigu Ratana-tina be pile moimoi be kalingodi labudi ka pile ngaedi unanganiko. Ngau ka Anuananepoa biabia Debiti babaduadua ne ono uasara ne ienona. Be bong babaduadua uasari nge tago teke iboadu ngaonoti, be bong uonoti nge tago teke iboadu ngauasari.’

8 “Kana kuememaki nge ngau ukauataki. Ngau ukaua kaiko kaiboang nem tago dilaba-tina! Ata sulengagu kutagatagadi be kukai-tina nge kutagatagadia-la. Gote, ngau ambe babaduadua teke arom uasari, be tago teke iboadu ngaonoti.

9 Golongo! Satang tamoata be aine ne alu makara disoaki be dipile di nge Iuda kaoa. Moimoi di Iuda kaoa, ata bolingadi ratadi. Ata ngau masa memakidi be dapura be arom be daboadukuniko. Bokai masa dakaua ngau Kristus kalingo nge kaiko-la ka urereretakiko. 10 Kaiko pilengagu kulongolongo be kutagatagadi, be moatubu be sururu dipuraniko nge kukai be kusoaki-la bokana alauri sururu bibia dapura kana masa lumagu-o gosoaki be tago sesu masa bakara gouai. Sururu ngaedi ane ka ono tamoata be aine moarunga kateka-o toiadi dapura kana.

11 “Ngau ambe saringatuka mpura kana. Kana dienoniko nge godokimamedia-tina uia. Bokai masa kana kupipi be ngau-lo godoki kana nge tago teke iboadu ngadokileko. 12 Tamoata naita

ikai be iuasa masa ariri-moane bokana Nanaranga negu pera nena-lo mnaguraki, be tago iboadu kaba ngaradi ngapereki. Ngau masa Nanaranga negu ara be anua negu aradi tamoata ngaenao mgere. Anua negu nge Ierusalem. Ierusalem ngae nge anua oauoau. Ierusalem ngae masa Nanaranga negu-lo ka ngapura be etatabala lang anua-lo be ngabala. Be aragu oauoau masa tamoata ngaenao mgereti.”

¹³ “Tamoata kungi otioti nge pile ngaedi Oli Spirit ‘sios’ iandi nge ngalongo.”

‘Sios’ Leodisia Anua-lo Pile Ne

¹⁴ “Pile ngaedi nge ‘enzel’ Leodisia ‘sios’-lo isoaki nge gogereni. Pile ne bokai: ‘Ngau Moimoi ka pile ngaedi unanganiko. Ngau adoado pile moimoi be kalingodi mangata urarangaki. Be ngau ka kana moarunga Nanaranga iemaki nge labudi.’

¹⁵ “Muzi moarunga kuememaki nge ngau ukauataki-doi. Kaiko nge tago kuragogo ki kutumura. Lukaluka-ba ka kusoaki. Ngau bokai urere: ilom tekena-la; goraragogo-la ki gotumuramura-la. Moaki kuragogogo be kutumuramura. Bokai masa mkaua be ba mbasakiko.

¹⁶ Ata lukaluka-ba ka kusoaki bokana masa aoagu-lo ka mongorakiko kana! ¹⁷ Kaiko bokai kupile, ‘Ngau kana negu kokoko-tina be uboadutina, be kana moarunga urere nge dienona.’ Ata kaiko tago kukaua, kumoangaruru be soakingam nge dimoangaruru-tina! Kaiko kana nem tago-tagotago! Ilom ipile Nanaranga mata ne kusi bokana kuoko be kusoaki. Ata tago-la! Kaiko matam leuadi. ¹⁸ Ngau urere bokainatuka gomuzi: ‘Gol’

negu eoa-lo moamoara ipura be zika tago teke ono ieno nge gozazai. Bokai masa kana nem kokoko-tina. Kusi oaoaoadi gozaza be maiangam gozumkaki, bakara kaiko nemoala-ba ka ku-soaki. Be bureng gozaza be matam-lo gonanga be matam dauia be kaba goitaita.

¹⁹ “Bokai gokaua: Tamoata urereretakidi nge uebulobulodi be ono zala-lo ulakulakuakidi. Bokai ka ngau uraiko ilom gobuiri be muzigoala nem gorokaki! ²⁰ Golongo! Ngau babaduadua-lo utuitui be babaduadua upalipaliti. Tamoata naita malongagu ilongo be babaduadua iuasari masa pera kanana-lo msili be ngai keru gamoanakoru, be ngai masa ngau keru gamoanakoru. ²¹ Tamoata ikai be iuasa masa msumoalani be sakegu-o bagi ono tanepoanga negu-o gasoaki-buduru be tamoata moarunga gatanepoa-diaru, ngau-la ukai be uasa be Tamagu sakena-o bagi ono tanepoanga nena kisoakiru bokana.”

²² “Tamoata kungi otioti nge pile ngaedi Oli Spirit ‘sios’ iandi nge ngalongo!”

4

Lang Anua-lo Nanaranga Rakeaka Ipura

¹ Pile ngaedi muridi nge utadarake. Utadarake nge babaduadua teke kakaka lang anua-lo ieno be ute. Kodeka malonga matamata tauru bokana ulongori nge bokai ipile, “Makare gorake be alauri kana ngaedi muridi rakana ngapura kana nge mitikingko.” ² Makara nge oaikiki-tina Oli Spirit ilogu-lo isili. Be makara lang anua-lo nge bagi ono tanepoanga teke ute. Bagi ngaena nge

tamoata teke isoaki be ute. ³ Tea nge suri oabun-abiabia amari lalauka dapusikasika be rairaituka amari ngatao be lalauka datuitui bokana. Bulele teke nge bagi ngae iboalingi. Bulele ngae malamaka nge amari mata ngasoapudi bokana. ⁴ Be bagi ono tanepoanga kulemoadi-rua-be-oati takadi nge bagi ono tanepoanga ngae diboalingi. Be bagi ngaedi-o nge tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati disoaki. Tamoata bibia ngaedi nge kusi oaoaoa dinanga be pangana-dio nge kauta 'gol' oti ememaki dinangananga. ⁵ Bagi ono tanepoanga lukauka ituitui-lo nge lamalama pitikaoanga, pakinga, be garuringa dipusikasika. Bagi aro nge baratui lima-be-rua dikarakara. Baratui lima-be-rua ngaedi nge Nananaranga Mariaba ne. ⁶ Bagi ngae arona-tina nge kana teke tea makasi-lo malino ngabala be moakusu tago bokana nge ieno. Kana ngae nge igoazabulae-tina.

Lukaluka nge ngado moauriuri oati bagi ngae diboalingi be disoaki. Teke ege auaua, teke ege atata, teke ege ilaulau be teke ege autauta. Arodi be nokudio nge matadi kokoko-tina dieno. ⁷ Ngado muamuatuka nge tea 'laion' bokana. Ru-aia nge tea 'bulumakau' moane bokana. Tolia nge lili tamoata bokana. Be oatia nge tea taragau bazi ngananaraki be ngaroro bokana. ⁸ Ngado moauriuri oati ngaedi nge teke-teke bazidi lima-be-teke odio dieno. Kaniadi moarunga-o nge matadi dieno. Be bazidi erumadi nge matadi dieno be. Ariata be oabubu-lo nge moasi tago sesu didokito-toki. Bokainatuka dimoasimoasi, "Ratam, ratam, ratam! Kaiko Nananaranga Tanepoa Kaiboangim-

tina! Matamata be kusoaki, be isi kusukoaki be alauri masa gopura!”

⁹ Ngado moauriuri oati ngaedi nge moasi ono Nanaranga atabala-tina nangaia ipurapura, ono rakeaka ipurapura be ono peruia ipurapura ka dimoasimoasi. Nanaranga ngae ka bagi ono tanepoangao isukoaki, be nem-kusoaki isukoaki.

¹⁰ Bong ngado moauriuri oati ngaedi damoasito nge tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati Nanaranga bagi ne ono tanepoanga aro disukoaki nge bagi aro datapuloria be Nanaranga maka bagi ono tanepoangao isoaki be nem-kusoaki isukoaki nge darakeaki. Kodeka kauta nedi bagi ono tanepoanga aro darokakiria be bokai dapile,

¹¹ “Tanepoa nema be Nanaranga nema! Kaiko ka kana moarunga kuemaki, be rerengamlo be kana moarunga kupuraki be ono moauriuri kuiandi. Bokai kumuzi bokana ara atabalabala-tina, muaka bibia, be kai-boang ono tanepoanga nge iboadu-tina kaiko-lo daeno.”

5

‘Buku’ Onono Be ‘Sipisipi’ Natu

¹ Makara nge Nanaranga bagi ono tanepoangao isoaki nge luma oanana-lo ‘Buku’ tekedi idokidoki be ute. ‘Buku’ ngaedi ilodia-lo be nokudio nge gere dieno-doi, be zagedi ono uasaradi dipurapura nge natoradi dipura be katiri odio nangadi dipura. Atabala be dibala nge nato be kilala lima-be-rua oti didokimatedi. ² Kodeka Nanaranga ‘enzel’ ne kaiboangi teke ute. ‘Enzel’ ngae ipi-tina be bokai ipile, “Naitai-tina iboadu

nato be kilala ‘Buku’ ngaenao dieno ngagamang?”³ Ata tamoata tago teke lang anua-lo, ki kateka-o ki matedi kateka eruma nge tea ipura be iboadu nato be kilala ‘Buku’ ngaenao dieno nge ngagamang be ‘Buku’ ngaedi ngauasari ki ngakaka be ilodi ngaita.⁴ Kaba bokai uita tamoata tago teke iboadu ‘Buku’ ngaedi ngauasari ki ngakaka be ilodi ngaita nge tang kanabiabia uemaki.⁵ Kodeka tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati makara disukoaki nge teke bokai iraiia, “Moaki kutang! Kaba goita! ‘Laion’ maka Zuda bagi labunao ipura ambe ikai be iuasa. Debiti tubu moarunga maradi nge ngai ara biabiatuka. Bokai be ngai iboadu nato be kilala lima-be-rua ngaedi ngagamang be ‘Buku’ ngauasari.”

⁶ Makara nge ‘Sipisipi’ Natu bagi ono tanepoanga lukangana-tinao ituitui be ute. Be ngado moauriuri oati be tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati nge bagi diboalingi be disoaki. ‘Sipisipi’ Natu ngae tea nge imate bokana, ata moauriuri. Pangana-nao nge tongi lima-be-rua dieno, be mata nge lima-be-rua moarunga. Mata lima-be-rua ngaedi ka Nanaranga Mariaba ne. Be Nanaranga Mariaba ne ngaedi ka ege-ege kateka-o nepiadiaria dipura.⁷ Kodeka ‘Sipisipi’ Natu ilako be Nanaranga bagi ono tanepoangao isukoaki-lo be luma oanana-lo ka ‘Buku’ ngaedi idoki.⁸ ‘Sipisipi’ Natu ilako be ‘Buku’ ngaedi idoki nge ngado moauriuri oati be tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati nge aro ditapuloria. Tamoata bibia teke-teke lumadia-lo nge kaleti oagu nedi aradi ‘arp’ be tabira ‘gol’ oti ememaki didokidoki. Tabira ngaedi ilodia-lo

nge au-kusi boaudi rongorongongo dieno. Au-kusi ngaedi nge Nanaranga tamoata be aine ne rabo nedi. ⁹ Kodeka moasi oauoau teke bokainatuka dimoasi,

“Kaiko kuboadu-tina ‘Buku’ ngaedi godoki be nato be katiri gogamang. Bakara, kaiko ka umoateam ipura, be matengam ngaedia-lo ka tamoata be aine ege-ege bagi moarungalo, pile moarungalo, ungguma moarungalo be unu oaoa be unu zim moarungalo darakam ane be Nanaranga kuzazadiani.

¹⁰ Be ambe kuemakidi be Nanaranga nema datababai kana, be ngai masa ngatanepoadi. Be tamoata be aine kuzazadi masa kateka ngae anuatanepoa kana dapura.”

‘Sipisipi’ Natu Rakeaka Ipura

¹¹ Kaba utadarake nge Nanaranga ‘enzel’ ne kokoko-tina malongadi ulongo. Dikoko-tina be uareadi nge ‘tausen’ be ‘milion’ bokana. ‘Enzel’ ngaedi nge bagi ono tanepoanga, be ngado moauriuri oati be tamoata bibia kulemoadi-ruabe-oati diboalingdi ¹² be dipi-tina be bokainatuka dimoasi,

“ ‘Sipisipi’ Natu umoatea ipura nge iboadu-tina kaiboang ono tanepoanga ngadoki, kana ne dakoko-tina, kaua malaidi ngadoki be ngakaiboang-tina. Muaka bibia, kaiboang be malama, be rakeaka nge nena-doi, be nem-kueno daenenoni!”

¹³ Kodeka kana moarunga aburodi otioti lang anua-lo, kateka-o, matedi kateka eruma be kana moarunga makasi-lo nge bokainatuka dimoasi be ulongoridi,

“Nanaranga bagi ono tanepoangao sukoaki, be ‘Sipisipi’ Natu! Rakeaka bibia, muaka bibia, kaiboang bibia, be kaiboang ono tanepoanga bibia nge aniadi dapura, be nem-kueno daeneno-diaru!”

¹⁴ Makara nge ngado moauriuri oati bokai dipile, “Moimoi!” Kodeka tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati nge diboadukuria be Nanaranga ara dirakeaki.

6

Nato Be Kilala Lima-be-teke Gamanadi Dipura

¹ Kaba uitaita nge ‘Sipisipi’ Natu ute itaguraki be nato be kilala lima-be-rua ‘Buku’ zagedio dieno nge mumuatuka igamani. Igamani nge ngado moauriuri oati nge muamuatuka bokai ipile be ulongo, “Gomai.” Malonga nge lamalama pakinga bokana. ² Kaba uita nge ‘osi’ oaoaoa teke ute. Tamoata ‘osi’ ngaenao isoaki nge pana ne idokidoki, be kauta anuatanepoa nedi nge teke ania ipura. Tea nge tamoata koai-lo iuasa-uasa bokana, be ambe ‘osi’-o ngalale be ngaеung be ngauasa kana.

³ Kodeka ‘Sipisipi’ Natu itaguraki be nato be kilala ruaia igamani. Igamani nge ngado moauriuri oati nge ruaia bokai ipile be ulongo, “Gomai.” ⁴ Bokai ipile nge ‘osi’ teke daradara ipusika. Tamoata ‘osi’ ngaenao isoaki nge kaiboang ania ipura be ngai iboadu kateka-o koai ngaелuaki be ono tamoata kateka-o nge nedia-la daeramoatei. Makara be asi ono eunga kanabiabia teke ania ipura.

⁵ Kana ngaedi muridi nge ‘Sipisipi’ Natu itaguraki be nato be kilala tolia igamani. Igamani nge ngado moauriuri oati nge tolia bokai ipile be ulongo, “Gomai.” Ugea nge ‘osi’ zimzimi* teke ute. Tamoata ‘osi’ ngaena isoaki nge lumana-lo kana ono kana moatubungadi kauatakadi dipurapura† teke idokidoki. ⁶ Makara nge malonga-ba bokana ngado moauriuri oati maradi ka ipusika be ulongori. Malonga ngae bokai ipile, “Kangkang aradi ‘uit’ be ‘bali’ goga-mang. Bokai masa ‘uit’ be ‘bali’ nge tago ere-moarunga be daeno. Enongadi masa moatubungadi bokainatuka: amari teke malipi ngapura be zazanga ne bokana. Ata ‘olib’ be ‘uain’ kalingodi nge moaki kugamang.”

⁷ Kodeka ‘Sipisipi’ Natu itaguraki be nato be kilala oatia igamani. Igamani nge ngado moauriuri oati nge oatia bokai ipile be ulongo, “Gomai.” ⁸ Ugea nge ‘osi’ teke ute. Tea nge kisiangodi. Tamoata ‘osi’ ngaena isoaki be ipura nge ara Mate. Eoa tago matemate nge murinatuka ditagatagai. Kateka nge ege oati-lo negea ipura, be ege teke nge Mate be Eoa tago matemate ania-diaru ipura be datanepoaniaru kana. Kodeka sumoala didokiru be koai-lo, tole-lo be more-lo nge ngado kabukabu ane be tamoata be aine moarunga ege ditanepoaru kanana-lo nge daumoatedi kana.

⁹ Kodeka ‘Sipisipi’ Natu itaguraki be nato be kilala limaia igamani. Igamani nge tamoata Nanaranga pilenga mangata dirarangaki

---

* 6:5: ‘Osi’ ngaeni nge tole ieluaki † 6:5: Kaleti pile-lo nge ‘sigeli’ kana dipile

be umoateadi dipura nge mariabakadi bagi ono Nanaranga ditabatabai eruma disoaki be utedi. Tamoata ngaedi nge Nanaranga pilenga dirangaki-tina uia be dikai-tina be dirarangakila. ¹⁰ Tamoata ngaedi mariabakadi nge dipitina be bokai dipile, “Tanepoa Kaiboangim-tina. Kaiko ka ratam be moimoi be kalingom! Masa aira-tina be tamoata kateka-onaona arom datui be giriki nedi goliliti be diumoatekama bokana lasama godoki? Toira-tina be rapu iloma diaka!” ¹¹ Kodeka teke-teke nge kusisili sasalaga oaoaoa † aniadi dipura be bokai radi dipura, Kamamanaua muku be kamarapurapu. Kamarapurapu nibe malipilipi-buduruangaming be taritoka-ming daumoatedi, kamla diumoate-kaming bokana. Daumoatemoatedi nibe kokotangadi Nanaranga toira be inanga nge ngarokaboadui, kodeka masa lasa-ming dokiadi dapura.”

¹² Kodeka ‘Sipisipi’ Natu ute nato be kilala limatekea igamani. Igamani nge rike kanabiabia ipura, be amari izimboro be kalea idaradara. ¹³ Be goai nge lang-lo ka kateka-o digalalairia, suri napa muazulidi oasa kanabiabia ngaeuritoto be dagalalai bokana. ¹⁴ Lang makatabala nge suri reba dalulumi bokana luluma ipura be ileua. Be motudi moarunga be bukudi moarunga nge dimoakusu-ramo be kabadi dipereki. ¹⁵ Makara nge anuatane-poa moarunga, tamoata moarunga aradi otioti, tamoata bibia moarunga eung-lo dimuamua, tamoata kana nedi kokoko, ta-

---

† 6:11: Tamoata kusi ngaedi dinanga nge ono kaua ngapura di ambe ilodia-lo giriki tago be ambe diuasa ka disoaki.

moata kaiboang nedi otioti, be tamoata be aine moarunga, dududu be tago dududu nge dilako be buna-lo be patu bukudi-o dieno erumadi dikoma. ¹⁶ Kodeka dipi be dikilau be bukudi be patu bibia bokai diradi, “Atabalama kamabala be kamazumkaki-kama. Nanaranga maka bagi ono tanepoangao isukoaki ngate-kama takana! Be ‘Sipisipi’ Natu nama ratinga moaki idoki-kama! ¹⁷ Maka ma bong nediaru biabia ono nama-diaru ratinga ngapura kana ambe ipura. Bokai masa naita iboadu ngatui be kana goalaka ngae ngazongari?”

7

‘144,000’ Israel Nanaranga Kilala Ne Didoki

¹ Alauri nge Nanaranga ‘enzel’ ne oati kateka ege oati-lo dituitui be utedi. ‘Enzel’ ngaedi nge oasa kateka ege oati-lo ipurapura nge didokimatedi. Bokai be oasa tago sesu kateka-o ki makasi-lo ipura be kai tago ieuritoto. ² Makara nge ‘enzel’ teke ege amari rakeanao be ipurapura be ute. Nanaranga katiri ne ono kilala ne uninga nge idokidoki. Kodeka ipi-tina be ‘enzel’ oati maka Nanaranga kaiboang iandi be kateka dagamani kana nge bokai iradi, ³ “Kateka be makasi be kai moaki kagamang noko! Nanaranga neda malipilipi kana kilala damoadi-o tananga noko kamagamang!” ⁴ Kodeka tamoata be aine ira kilala damoadi-o dinanga nge dirangakina. Kokotangadi nge ‘144,000’ moarunga. Israel bagi

nedi kulemoa-be-rua-lo ka dokiadi dipura be kilala damoadi-o nangaia ipura. ⁵ Zuda bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Ruben bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Gat bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. ⁶ Ase bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Naptali bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Manase bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. ⁷ Simion bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Libai bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Aisaka bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. ⁸ Zebulun bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Iosep bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura. Be Benzamin bagi nena-lo nge '12,000' tamoata be aine kilala damoadi-o nangaia ipura.

Tamoata Be Aine Kokoko-tina Nanaranga Dirakeaki

⁹ Alauri be utada-rake nge tamoata be aine kokoko-tina utedi! Tamoata tago teke iboadu ngauaredi! Ege-ege bagi moarunga-lo, ung-guma moarunga-lo, be pile moarunga-lo, be unu zim moarunga-lo be unu oaoa moarunga-lo nge dipura-doi. Nanaranga bagi ne ono tanepoanga be 'Sipisipi' Natu aro ditui be lumadia-lo nge

poatore dau didokidoki. Moarunga-biabia nge kusi oaoaoadi dinanga-nanga. ¹⁰ Kodeka dipitina be bokai dipile, “Nanaranga neda bagi ono tanepoangao isukoaki be ‘Sipisipi’ Natu ka diuketi-kita be dimuleaki-kita!” ¹¹ Nanaranga ‘enzel’ ne moarunga nge bagi ono tanepoanga be tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati be ngado moauriuri oati diboalingdi be dituitui. Kodeka ditaguraki be lilidi bagi ono tanepoanga aro dinangaria be Nanaranga dirakeaki. ¹² Be bokai dipile, “Moimoi! Nanaranga ara tarakeaki be atabala-tina tanangai! Kauga malaidi, peru bibia, muaka bibia, kaiboang ono tanepoanga, be kai-boang bibia nge Nanaranga neda ne, be nem-kueno daeneno! Moimoi!”

Tamoata Be Aine Kusi Oaoaoa Nangananga

¹³ Kodeka tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati nge teke bokai itegia, “Tamoata be aine ngaedi kusi-sili oaoaoa dinangananga nge rangguma kaa? Be inanga ka dipura?”

¹⁴ Be ngau ukatu be bokai upile, “Biabiadi, ngau tago ukaua! Kaiko kukaua!”

Be tamoata ngae bokai irai, “Tamoata be aine ngaedi nge kana goalakana-tina* nge dizongari be dikai be diusa. Kusi-sili nedi ambe ‘Sipisipi’ Natu daraka ane diasaki be dioaoa-sepuka! ¹⁵ Nge bokai ka ariata be oabubulo nge Nanaranga bagi ne ono tanepoanga aro dituitui be pera kanana-lo dimalipilipini. Nanaranga maka bagi ono tanepoangao isukoaki

---

* 7:14: Mat 24:15

masa ngatetedi be ngaurogurogudi. ¹⁶ Tagonatina iboadu kaba tole damate ki madole damate. Amari ki ragogo kaiboangdi tago tekedi diboadu kaba ngamoamoapoatokidi. ¹⁷ Bakara, ‘Sipisipi’ Natu maka bagi ono tanepoanga lukanganatinao isukoaki masa ngamuamuadi be datagatagai. Be ngai masa ngabagadi be dang-kesua ipapanana-lo ngalakuakidi be dang ono moauringa ngandi. Be Nanaranga masa mata-dang moarunga matadia-lo ngautu.”

8

Nato Be Kilala Lima-ruaia

¹ Bong ‘Sipisipi’ Natu nato be kilala lima-ruaia igamani nge lang anua-lo gum-gum ibala. Be uanana muku sasalaga* bokana nge moakusu be pile tago. ² Makara nge ‘enzel’ lima-be-rua Nanaranga aro dituitui nge utedi. Be kaba uitaita nge ‘enzel’ ngaedi tauru aniadi dipura. ³ Kodeka ‘enzel’ kaba teke ipura be bagi ono Nanaranga tabaia ipurapura aro itui. Lumana-lo nge tabira ‘gol’ oti ememaki idokidoki. Tabira ngaena-lo nge au-kusi boaudi rongorongong karatakadi dipura nge dieno. ‘Enzel’ ngae nge au-kusi biabiatina ania ipura be Nanaranga tamoata be aine ne rabo nedi zaiza inanga-budu. Kodeka idoki be bagi ono Nanaranga tabaia ipurapura-o be itabangaki. Bagi ono tabataba aninga ngae nge ‘gol’ oti ememaki, be Nanaranga bagi ne ono tanepoanga aro ka itutui. ⁴ Bokai be au-kusi boaudi rongorongong be Nanaranga tamoata be

---

* **8:1:** Inggilisi Pile-lo nge ‘hour’ teke kapapa bokana.

aine ne rabo nedi nge ‘enzel’ Nanaranga aro ituitui lumana-lo ka kasu bokana be dikautaki. ⁵ Kodeka ‘enzel’ ngae eoa idoki be au-kusi pakinalo iaulako, kodeka kateka-o irokakaria. Eoa ngaedi nge bagi ono Nanaranga tabaia ipurapurao ka idoki. Bokaibe bong eoa kateka-o irokakiria nge lamalama ipitikaoa, ipakira be igarurui, kodeka rike ipura.

Nanaranga ‘Enzel’ Ne Tauru Dieuri

⁶ Alauri nge ‘enzel’ lima-be-rua tauru dienodi nge dikatiuana be daeuri kana. ⁷ Kodeka ‘enzel’ muamuatuka tauru ne ieuri. Ieuri nge ura patu bokana be eoa dara zaiza bairadi dipura nge kateka-o rokakadiaria dipura. Kateka nge ege toli-lo negea ipura. Bokaibe kateka ege teke, kai egedi tekedi be siresire moarunga nge gamanadi dipura be dileua.

⁸ Kodeka ‘enzel’ ruaia tauru ne ieuri. Ieuri nge kana teke tea bukudi salagabuli ngakarakara bokana nge makasi-lo rokakalako ipura. Makasi nge ege toli-lo negea ipura. Bokaibe ege teke nge ibagabuiiri be dara ipura. ⁹ Ngado be kana moarunga makasi-lo nge ukodi toli-lo nangadi dipura, be uko teke nge dimate-doi. Be kati moarunga negeadi dipura be ukodi toli-lo dinanga nge uko teke gamana ipura be ileua.

¹⁰ Kodeka ‘enzel’ tolia tauru ne ieuri. Ieuri nge goai kanabiabia teke baratui bokana ikarakara nge lang-lo ka isapasiria be zagura be dang egedi toli-lo negeadi dipura be dieno nge egedi tekedi-o ibala. ¹¹ Bokaibe dang ukodi tekedi nge dikapisa-doi, bakara goai ngae ara “Kapisana-tina.” Bokai

ka tamoata be aine dising nge dimate-doi, maka ma dang ngaedi nge dikapisa-tina!

¹² Kodeka ‘enzel’ oatia tauru ne ieuri. Ieuri nge amari be kalea ege-diaru toliadi gamanadi dipura, be goai moarunga ukodi toli-lo nangadi dipura nge uko teke gamana ipura be ileua. Bokaibe malamakadi egedi toliadi nge dileua be malamakadi tago dikai-tina. Be ariata malamaka nge ege tolia ileua, be oabubu nge ege tolia ileua be.

¹³ Makara be utada-rake nge taragau teke etatabala lang-lo iro-ro be ute. Kodeka taragau ngae ipi-tina be bokai ipile, “Kaleua-ma! Kaleua-ma! Tamoata be aine kateka-o kasoaki nge kaleua-ma! Bong ‘enzel’ toli isi disoaki tauru nedi daeuri nge kamaleua-doi kana!

9

‘Enzel’ Limaia Tauru Ne Ieuri

¹ Kodeka ‘enzel’ limaia tauru ne ieuri. Ieuri nge goai teke ambe lang-lo be kateka-o isapasiria nge ute. Makara be boazinga kanabiabia kabi tagotago nge aoa ono uasara ne goai ngae ania ipura. ² Kodeka goai ngae itaguraki be boazinga kanabiabia kabi tagotago nge iuasari. Iuasari nge kasu matoliboanga ipusikarake. Kasu ngae nge eoa kanabibia kasukadi bokana. Kasu ngae irake nge amari be lang ikubati be dioabubu. ³ Makara nge oazikezike kokoko-tina kasu ngaena-lo ka dipusika be kateka-o dibala. Kodeka oazikezike ngaedi nge kaiboang moraba nedi bokana nge aniadi dipura. ⁴ Be bokainatuka radi dipura,

“Siresire, be kai, be singaba-ramo moaki kagamang. Tamoata-la Nanaranga kilala ne tago damoadi-o ieno ka sururu kamandi. ⁵ Moaki kaumoatedi. Sururu-ba kamaniandi nibe kalea lima damanubu.” Sururu maka tamoata be aine ngaedi aniadi dapura kana nge sururungadi suri moraba ngakarati ko be gosururu bokana. ⁶ Kalea lima ngaedi ilodia-lo masa tamoata be aine mate dalelei kana, ata mate masa tago date. Masa damate kana darere, ata tago iboadu damate. ⁷ Oazikezike ngaedi nge teadi ‘osi’ dakatiuana be eung-lo dalako kana bokana. Damoadi-o nge anuatanepoa kauta nedi ‘gol’ oti ememaki dinangananga. Be lilidi nge tamoata lili bokana. ⁸ Dongadi nge aine dongadi bokana. Be iledi nge ‘laion’ iledi bokana. ⁹ Barabara-dio nge numbala ‘aen’ oti ememaki dinangananga. Bong bazidi dapapari nge malongadi dilaba-tina, suri mangalu kanabibia kokoko dagarugarurui bokana. ¹⁰ Oazikezike ngaedi nge ekudi otioti, be ekudia-lo ka kaiboang dieno be ono tamoata be aine sururu daniandi nibe kalea lima damanubu kana. Bong ekudi oti dakarati ko nge sururungadi moraba dakarati ko be gosururu bokana. ¹¹ Anuatanepoa kandi teke isoaki, be ngai ka imuamuadi. Ngai nge ‘enzel’ kata be boazinga kanabiabia kabi tagotago inarinaringi. Ara Ibru pile-lo nge Abadon, be Grik pile-lo nge Apolion. (Kita tapile “Gamagama.”) ¹² Makara nge moatubu be sururu bibia tekedi dimanubu, ata ngae muri nge rua isi dieno be damai kana.

‘Enzel’ Lima-tekea Tauru Ne Ieuri

¹³ Kodeka ‘enzel’ lima-tekea tauru ne ieuri. Ieuri nge bagi ono tabanga ‘gol’ oti ememaki Nanaranga aro ituitui-lo ka malonga teke ipilepile be ulongori. ¹⁴ Malonga ngae itaguraki be ‘enzel’ lima-tekea bokai irai, “ ‘Enzel’ oati uauradi dipura be zagura biabia Iupretis-lo nangadi dipura nge gorubetakidi.” ¹⁵ Kodeka ‘enzel’ oati ngaedi nge rubetakadi dipura. ‘Enzel’ oati ngaedi nge kalukanakadi dipura be siriki ngae amari ngaena-lo, kalea ngae ilona-lo, be barasi ngae ilona-lo ka dirapurapungi, be ono tamoata be aine moarunga kabuna toli-lo negeadi dipura be disoaki nge kabuna teke daumoatedi kana. ¹⁶ Be koai tamoata ‘osi’-o disoaki be daeung kana nge kokotangadi dirangakina. Kokotangadi nge ‘200 milion’ moarunga.

¹⁷ Raio bokana nge ‘osi’ be tamoata ‘osi’-o disoaki bokainatuka utedi: Numbala nedi nge dara-tuidi, botiboti, be ango-tangadi eoa karangadi bokana. ‘Osi’ nedi panganadi nge ‘laion’ pangana bokana, be aoa-dialo nge eoa, kasu be patu ragogodi sosodabu ikarakara bokana nge dipusikasika. ¹⁸ Makara be eoa, kasu be patu ragogodi sosodabu ikarakara bokana nge ditaguraki be tamoata be aine moarunga kabuna toli-lo negeadi dipura be disoaki nge kabuna teke digamani be diara-leuai. Kana goalakadi toli ngaedi nge ‘osi’ aoadia-lo ka dipusika. ¹⁹ ‘Osi’ kaiboang nedi nge aoa-dialo be eku-dialo ka dieno. Ekudi nge moata bokana, be panganadi otioti. Ekudi ngaedi ane ka ono tamoata dirautotokidi be sururu dianiandi.

²⁰ Tamoata be aine takadi kana goalakadi toli

ngaedi tago diumoatedi nge ilodi tago dibuiri be kana nedi luma-di ane diemaki nge isi dirakerakeaki-la. Tamoata be aine ngaedi nge isi mariaba goalakadi, be moarupu 'gol,' 'siliua,' 'bronz,' be kai be patu oti diemaki dirakerakeaki-la. Kana ngaedi nge tago iboadu kaba daita, pile dalongo ki nedia-la dalale. ²¹ Be ditagutaguraki be tamoata be aine takadi diumoatemoatedia-la, dinaboanaboia be dizerezeredia-la, be pogizaramo mata be anako muzi nge diememaki-la. Ilodi tagona-tina dibuiri be muzigoala nedi ngaedi nge dirokaki. Tago-la!

10

'Enzel' Be 'Buku' Sisiki

¹ Kana ngaedi dimanubu nge kababe kaba takadi uita. 'Enzel' kai boangi teke nge lang anua-lo be ibalabala be ute. Oaru teke nge kusi ne bokana inanganangai, be bulele teke nge pangana iboalingi. Lili nge amari-tina bokana dimalamalama, be ae nge ariri kanabibia eoa-lo dipurupururui bokana. ² Lumana-lo nge 'buku' mukumukudi uasasari dieno. Kodeka ae oana makasi-lo ituirakalako be ngasi kateka-o ituiraki. ³ Kodeka malonga kanabiabiana-lo be imere. Malonga nge gapaing kabukabu aradi 'laion' kabangadi bokana. Imere nge lamalama lima-be-rua digarurui be merenga dikatuni. ⁴ Makara nge lamalama pilengadi mgere kana. Ata malonga teke lang anua-lo bokai ipile, "Pile maka lamalama lima-be-rua dipile nge moaki kugere. Bokai zumzumkaki daeno!"

⁵ Kodeka ‘enzel’ makasi-lo be kateka-o ituitui nge ute luma oana lang anua-lo idokitetekalako, ⁶ be Nanaranga nem-kusoaki isukoaki, lang be kateka be makasi, be kana moarunga lang-lo be kateka-o be makasi-lo dieno iemaki ara-nao be pile tago tototo tekedi bokai iemaki, “Rapu moaki disalaga! ⁷ Ata alauri bong ono ‘enzel’ lima-ruaia tauru ne ngaeuri saringatuka dapura kana masa Nanaranga ngataguraki be kana ne labudi tago kauakauataki nge mangata ngananga, malipilipi kana ‘propet’ iradi bokana.” ⁸ Makara nge malonga lang anua-lo be iraraia nge kaba ipile be ulongo. Bokai ipile, “Golako be ‘enzel’ makasi-lo be kateka-o ituitui lumana-lo ‘buku’ uasasari dieno nge godoki!” ⁹ Bokai iraraia bokana ulako ‘enzel’ ngaena-lo be urai be ‘buku’ mukumukudi idokidoki nge ngana kana. Ngana kana nge bokai iraraia, “Godoki be gokang. Aoam-lo masa kutum patudi damakadi bokana damonaiko, ata tinem-lo dalako masa damanging.” ¹⁰ Kodeka ‘buku’ mukumukudi ngaedi nge udoki be ukang, be aoagu-lo nge monangadi kutum patudi damakadi bokana. Ata utono be tinegu-lo dilako nge dimanging. ¹¹ Makara nge bokai iraraia, “Kaba Nanaranga pilenga ege-ege ungguma moarunga-lo, unu zim be unu oaoa moarunga-lo, pile moarunga-lo be anuatanepoa moarunga-lo gorangaki.”

11

Tamoata Rua Pile Mangata Dirangakiru

¹ Alauri nge kai mukumuku salagalaga teke diana. Tea nge ono ngauanga bokana. Be bokai

diraia, “Golako be Nanaranga pera ne be bagi ono Nanaranga tabaia ipurapura gongauadi. Be tamoata be aine makara Nanaranga dirakerakeaki gouaredi. ² Ata kaba Nanaranga pera ne aro dieno nge moaki kungauadi. Golikitaki be daenoba. Kaba ngaradi nge tamoata be aine Nanaranga pilenga tago ditagatagadi nedi. Masa dataguraki be Anua biabia Rata nge daduaposaposaki nibe kalea kulemoadi-oati-be-rua damanubu. ³ Be ngau masa tamoata negu pilengagu mangata dirarangaki nge rua kaiboang miandi, be diaru masa ngado kusidi ono nodonga dananganangaru be pilengagu mumuakadi mangata dararangakiru nibe ‘1,260’ amaridi damanubu.”

⁴ Tamoata ngae-diaru nge kai aradi ‘olib’ rua be baratui rua kaa, be kateka Tanepoa ne nge aro dituituiru. ⁵ Tamoata naita bakara ngabasakidiaru kana masa eoa aoa-diarualo dapusika be ono tamoata ngae daumoatei. Tamoata bakara dabasaki-diaru kana nge masa bokainatuka be damate. ⁶ Diaru kaiboang dieno-diaru be bong Nanaranga pilenga mangata dararangakiru nge iboadu lang daonotiaru be ura tago ngapurapura. Be diaru diboaduru dang moarunga dabuiruru be dara dapura, be bong nangatadio direreru nge more be kana goalakadi kateka-o dapurakiru.

⁷ Bong Nanaranga pilenga mangata darangakidoiru masa gapaing maka boazinga kanabiabia kabi tagotago-lo ipusikasika nge ngapusika be daeungto. Be gapaing ngae masa ngauasadiaru be ngaumoate-diaru, ⁸ be tamoata-diaru matedi masa zala bibia anua biabia ilona-lo dieno-lo ngarokaki be daeno. Anua ngaena-lo

ka Tanepoa nediaru umoatea ipura. Anua ngae ara ono tonanga ipurpura nge Sodom be Izip. ⁹ Tamoata ege-ege ungguma moarunga-lo, bagi moarunga-lo, pile moarunga-lo be unu oaoa be unu zim moarunga-lo masa dapura be tamoata-diaru matedi nge dalililiti. Be masa bokai daenoru nibe amaridi toli be kapapa damanubu. Be kumraka-diaru masa dasege. ¹⁰ Tamoata ngae-diaru damateru masa tamoata be aine moarunga kateka-o suridi dauia-tina. Masa dataguraki be suri-ua muzi daemaki be lumaluma daenegei, bakara tamoata ruoti ngaedi nge sururu bibia-tina tamoata be aine moarunga kateka-o diandi.

¹¹ Ata amaridi toli be kapapadi muridi masa oasa ono moauringa Nanaranga-lo dapura be ilodiarua-lo dasili be datuirakeru. Tamoata be aine moarunga date-diaru masa taburidi daratina! ¹² Kodeka malonga teke lang anua-lo ka bokai irara-diaru be dilongoru, “Makare kama-rakeru!” Makara be lang anua-lo dikautakiru, be erekei nediaru nge kaba ditaita be oaru-lo disiliru be dikautakiru.

¹³ Bong dikaukautakiru nge rike kanabiabia teke ipura be anua ngae ege kulemoaia igamani, be ‘7,000’ tamoata be aine dimate. Tamoata be aine tago dimate nge taburidi dira be Nanaranga lang anua-lonalona kaiboang ne dirakeaki.

¹⁴ Nge ambe sururu bibia ruaia ka imanubu. Tolia ambe saringatuka ngapura kana!

Tauru Lima-ruaia Eura Ipura

¹⁵ Kodeka ‘enzel’ lima-ruaia tauru ne ieuri. Ieuri nge malonga kokoko-tina lang anua-lo dipi-tina be bokai dipile,

“Tanepoa nema ambe Kristus ne diaru be kateka ngaena itanepoa. Be ngai masa ngatanepoa be nem-kusoaki ngasukoaki!”

¹⁶ Kodeka tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati bagi ono tanepoanga-o disukoaki Nanaranga aro nge lilidi tutudu dilakuaki be Nanaranga di-rakeaki. ¹⁷ Tamoata bibia ngaedi nge bokai dipile,

“Tanepoa Nanaranga Kaiboangim-tina! Kaiko matamata be kusoaki be isi kusukoaki! Kiperuiko-tina kaiko ambe kaiboang nem kudoki be ambe ono kutanepoa!

¹⁸ Bong ono namam ratinga ngapura kana ambe ipura. Bokai ka tamoata pilengam tago ditagatagadi nge ambe namadi dira-tina. Bong ono matedi giriki nedi goliliti kana ambe dipura. Bong ono malipilipi kanam zazanga nedi goandi kana nge ambe dis-aringa. Malipilipi-ma kanam ngaedia-re: ‘propet’ nem, tamoata be aine nem, tamoata be aine maka dimatakutakuriko be dimuamuakiko, be tamoata nem aradi oti-oti be tamoata aradi tagotago. Bong ono tamoata maka kateka digamani ara-leuadi dapura kana nge ambe dipura!”

¹⁹ Kodeka Nanaranga pera ne lang anua-lo nge kakata ipura be Nanaranga Rugu-raba ne ono Taoa ne tubuda iemakadi nge tea ipura. Makara nge lamalama ipitikaoa, ipakira be igarurui. Be rike be ura patu bokana nge dipura.

12

Aine Teke Be Oakei Kanabiabia

¹ Kodeka kana teke tea takadiaba-tina labu tago kauakauataki nge lang-lo bokainatuka ipura: Aine teke amari kusi ne bokana inanganangai nge ipusika. Kalea nge ae erumadi ieno be goai kulemoa-be-rua nge kauta nenaio dieno. ² Aine ngaie nge saringatuka nganeki kana, be sururu bibia-tina idokidoki.

³ Makara nge kaba teadi takadiaba-tina labudi tago kauakauataki nge kaba takadi lang-lo bokainatuka dipura: Gapaing kabukabu kanabiabia teke daradara ipusika. Tea nge oakei bokana, be pangana nge lima-be-rua moarunga be tongi nge kulemoa moarunga. Pangana teke-tekeo nge kauta dieno. ⁴ Kodeka eku ane be goai ukodi toli-lo negeadi dipura nge uko teke lang-lo ka idokitotoki be kateka-o irokakaria. Kodeka ilako be aine ambe saringatuka nganeki kana nge aro inari be ituitui. Aine ngaie natu nganekiaki masa ngadoki be ngakani. ⁵ Makara nge aine ngaie natu moane teke ineniaki. Natu moane ngaeni ka ungguma moarunga ngatanepoadi kana. Be bong ngatanepoadi masa tagona-tina sesu ilo ngatagatagadi kana. Ata natu moane ngaeni nge dokatotoka ipura be Nanaranga be bagi ne ono tanepoanga-lo lakuaka ipura. ⁶ Be aine ngaie iratu be masaua kaba tekedialo ilako. Makara kaba ngaradia-lo nge Nanaranga ambe kaba tekedi iadorakini be odio ngasukoaki nibe amaridi '1,260' moarunga damanubu. Bong makara ngasukoaki masa kangkang be dang ania ngapurapura.

⁷ Kodeka koai teke lang anua-lo imarang. Maikel 'enzel' ne zaiza ka oakei kanabiabia 'en-

zel' ne zaiza koai dieluakadi, be oakei kanabiabia 'enzel' ne zaiza nge koai dimuleaki. ⁸ Ata oakei kanabiabia nge uasaia ipura, be tago iboadu 'enzel' ne zaiza lang anua-lo dasukoaki. ⁹ Kodeka oakei kanabiabia nge taona be rokaka ipura. Oakei ngae nge toirairana-tina be ara nge mari-aba goalaka. Ara takaia nge Satang. Ngai ka tamoata be aine moarunga kateka-o ibobolesidi. Bokaibe kateka-o rokakalako ipura 'enzel' ne moarunga zaiza.

¹⁰ Makara nge malonga kanabiabia teke lang anua-lo ulongori bokai ipile, "Nanaranga ambe tamoata be aine ne iuketidi be imuleakidi! Nanaranga ambe kaiboang ne ono itanepoa itiking-kita! Kristus ne ambe kaiboang ne ono tamoata be aine moarunga ngapapananuakidi kana nge itiking-kita! Satang maka Nanaranga neda aro ituitui be taritokada giriki odio inanganangalako ambe rokaka ipura be lang anua ipereki. Ari-ata be oabubu-lo nge Nanaranga aro ituitui be taritokada giriki odio inanganangalako. ¹¹ Ata taritokada dikai be diuasai. 'Sipisipi' Natu daraka ane be mangata dipilepile di Nanaranga tamoata ne ane ka taritokada diuasa. Nedia-la tago ilodi dibukutakidi. Dikaikai nibe Nanaranga-ba kanabe dimate. ¹² Bokaibe suri-ming dauia! Kam lang anua ere-moarunga be moarunga lang anua-lo kasukoaki nge suriming dauia! Bakara, Nanaranga ambe Satang irokaki! Ata kateka be makasi nge dimakadoma-tina! Satang ambe kam-lo ibala, be ngai nama ira-tina. Maka ma ngai ikaua bong ne ono Nanaranga giriki ne ngaliliti be ngara-leuai kana nge tago sasalaga

dieno!”

¹³ Bong oakei kanabiabia kaba bokai ita kateka-o rokakaria ipura nge itaguraki be aine maka natu moane inekiaki nge itaoni. ¹⁴ Ata aine ngaeni nge mang-bazi labatikadi taragau bazidi bokana ania ipura be iboadu ono ngaro be kaba nena-lo ngalako. Kaba ne ngaedi nge masua kaba-lo ka adorakadiani dipura be dieno. Makara masa kangkang be dang ania ngapurapura be oiaka ngapurapura nibe barasi toli be kapapadi damanubu. Be oakei tago iboadu makara ngalako be ba ngabasaki. ¹⁵ Bokaibe oakei kaba bokai ita aine ngae iratu nge dang kanabiabia aoa-nalo ikulenaraki be zagura ipura be ono aine ngae ngabagai kana. ¹⁶ Ata kateka itaguraki be aine ngae idumai. Kateka aoa isapaki be zagura oakei kanabiabia aoa-nalo ipusika nge itonomi. ¹⁷ Makara nge oakei ngae aine ngae nama iratakia-tina. Bokaibe ialale be aine ngae natu be tubu koai ieluakadi. Aine ngae natu be tubu nge tamoata be aine Nanaranga pilenga ditagatagadi be mangata dipilepile di nge Iesus tamoata be aine ne.

¹⁸ Kodeka oakei kanabiabia nge kabu-lo itui.

13

Gapaing Kabukabu Makasi-lo Imarang

¹ Makara nge gapaing kabukabu kanabiabia teke makasi-lo ipusikasika be ute. Gapaing ngae nge tongi kulemoa, be pangana nge lima-be-rua. Tongi teke-tekeo nge anuatanepoa kauta nedi dieno. Be pangana teke-teke ngaedi-o nge ara goalakadi ono Nanaranga ebuloia ipura nge

dieno. ² Gapaing kabukabu ngae nge tea ‘pusi’ kanabibia aradi ‘leopad’ bokana, be ae nge ngado kabukabu ‘bea’ bokana. Aoa nge ‘laion’ aoa-di bokana. Makara nge oakei kanabiabia itaguraki be ne kaiboang ne, bagi ne ono tanepoanga, be kaiboang ne ono tanepoanga nge gapaing kabukabu ngae iani. ³ Gapaing kabukabu ngae pangana teke nge zamserekana-tina ipura, ata poake ambe ileua be kua kanabiabia ono ieno. Tamoata be aine moarunga kateka-o gapaing kabukabu ngae dite nge dipitilaki-tina be ditagai. ⁴ Makara nge tamoata be aine moarunga kateka-o nge oakei kanabiabia dirakeaki, bakara nge ngai kaiboang ne ka gapaing kabukabu iani. Be gapaing kabukabu ngae nge dirakeaki be. Be bokai dipile, “Naita teke gapaing kabukabu bokana? Naita iboadu be daeungru?”

⁵ Kodeka gapaing kabukabu nge sumoalani ipura be iboadu nena-la ngarakei be pile goalakadi ane Nanaranga ngaebuloi. Be likitaka ipura be kaiboang ngaedi nge rerengana-lo ba ibabasaki nibe kalea kulemoadi-oati-be-rua dimanubu. ⁶ Makara nge gapaing kabukabu itaguraki be pile goalakadi ane be ono Nanaranga ingengeri, be itaguraki be kaba odio isukoaki be moarunga lang anua-lo disukoaki nge ingesuakidi. ⁷ Makara nge sumoala ania ipura be Nanaranga tamoata be aine ne koai ieluakadi be iuasadi. Be sumoala ania ipura be bagi moarunga, ungguma moarunga, pile moarunga, be unu oaoa be unu zim moarunga nge itanepoadi. ⁸ Bokai be tamoata be aine moarunga kateka-o disoaki masa gapaing

kabukabu ngae darakeaki. Tamoata be aine maka kateka isi tago emaka ipura be 'buku' ono moauringa-lo aradi tago geretadi dipura ka gapaing kabukabu ngae darakeaki kana. 'Buku' ono moauringa ngaedi nge 'Sipisipi' Natu umoatea ipura nge ne.

⁹ "Tamoata kungi otioti nge ngalongo!
¹⁰ Tamoata moangia ipura be uaura-lo ngalako kana masa uaura-lo ngalako. Tamoata moangia ipura be asi ono eunga ane umoatea ngapura kana masa asi ono eunga ane be ngamate. Nge ono Nanaranga tamoata be aine ne lama daunia-uia be dakai be dasoaki kana ka pile ngaedi raiadia-mua ipura."

Gapaing Kabukabu Kateka-o Imarang

¹¹ Makara nge gapaing kabukabu takaia kateka-lo ipusikasika be ute. Tongi rua nge 'sipisipi' natu tongidi bokana, be pilenga nge oakei kanabibia dipilepile bokana. ¹² Gapaing alalauri nge gapaing matamata ipura kaiboang ne moarunga idoki, be gapaing matamata ipura mata-nao be malipi ne iememaki. Gapaing alalauri nge itaguraki be kateka be tamoata be aine moarunga ono disukoaki nge iakangaodi be gapaing ipura-mua nge dirakerakeaki. Gapaing ipura-mua nge poake kanabiabia ono ieno be ambe ileua. ¹³ Gapaing alalauri nge kilala kaiboangdia-tina be takadiaba-tina nge iememaki. Be itaguraki be moarunga lilidi-be-matadio be eoa iemaki be lang-lo be kateka-o dibala. ¹⁴ Gapaing ipura-mua aranao ka kilala kaiboangdi iememaki ngaedi ane be tamoata be

aine moarunga kateka-o nge ono ibolesidi be irepekidi. Kodeka gapaing alalauri itaguraki be tamoata be aine iradi be aem-kai teke gapaing ipura-mua ditoaki be diemaki. Gapaing ipura-mua ka asi ono eunga ane zamsereka ipura, ata kaba imoauri. ¹⁵ Makara nge gapaing alalauri sumoala ania ipura be oasa ono moauringa nge aem-kai emaka ipura iani. Be aem-kai ngae iboadu ngapilepile, be iboadu tamoata be aine maka aem-kai ngae tago dirakerakeaki nge ngaumoatedi. ¹⁶ Kodeka gapaing alalauri nge itaguraki be tamoata be aine moarunga iakangaodi be kilala teke luma-di oanadi-o inangai. Tago lumadi oana-dio inangai nge damoa-dio inangai. Tamoata aradi tagotago be aradi otioti, kana nedi kokoko be kana nedi tagotago, dududu be tago dududu nge iakangaodi be kilala ngae inangadi. ¹⁷ Tamoata naita kilala ngae tago ono ieno nge tago iboadu tamoata takadi kana ne dazazaza ki ngai tamoata takadi kana nedi ngazazaza. Gapaing kilala ne ngae nge ne ara. Be ara ngae nge siriki ne ono uarenga* ane gereta ka ipurapura.

¹⁸ Nge ono iloda talelenaki be takaua kana ka pile ngaedi bokai dieno. Tamoata naita kaua malaidi dienoni masa gapaing ngae ara siriki ono uarenga ne labu ngakauataki. Siriki ono uarenga ngae nge tamoata kata ara. Be kilala ngae nge '666.'

14

---

* **13:17:** Kaleti uare nedia-lo nge 'Namba' kana dipile.

'Sipisipi' Natu Tamoata Ne Zaiza

¹ Makara be utada-rake nge 'Sipisipi' Natu Zaion buku-nao ituitui be ute, '144,000' tamoata be aine zaiza. Tamoata be aine ngaedi nge 'Sipisipi' Natu ara be Tama ara damoadi-o dieno.

² Kodeka malonga teke lang-lo ulongori. Malonga ngae duduinga nge zagura ngarokasapa be ngapapanana be ngadududui bokana, be pakinga nge lamalama ngapakipakira bokana. Malonga ngae nge iuia-tina be kabanga nge tamoata gopu ngaeueuri be ngakabakaba bokana. ³ '144,000' tamoata be aine ngaedi nge bagi ono Nanaranga isukoaki-o, ngado moauriuri oati, be tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati arodi dituitui. Di ka Nanaranga izazadi be imuleakidi, be rang oauoau teke dimoasimoasi. Tamoata tago teke rang ngae ikauataki. Dia-la ka dikauataki be iboadu damoasi. ⁴ Tamoata ngaedi nge tago sesu aine zaiza dieno-budu be ono nedia-la diaka-sangalidi. Di nge aine barasi moane zaiza tago sesu dieno-budu bokana. Be 'Sipisipi' Natu alalenga moarunga-lo nge ditagatagaia-doi. Tamoata be aine moarunga maradi nge di ka Nanaranga izazadi be imuleakidi. Be di ka kangkang matamatanatuka uaroeadi dipurapura bokana dokiadi dipura be Nanaranga be 'Sipisipi' Natu tabangakadiadi dipura. ⁵ Tago sesu-tina boli pile tekedi dipile. Tago-tina. Adoadodia-ba be girikidi tago teke odio tealako ipura!

'Enzel' Toli

⁶ Makara nge 'enzel' teke etatabala-tina iroro be ute. 'Enzel' ngae nge Pile Uia idokidoki, be tamoata be aine moarunga kateka-o ngarangakadi

kana. Unu oaoa be unu zim moarunga-lo, bagi moarunga-lo, pile moarunga-lo be ungguma moarunga-lo be Pile Uia ngae ngarangaki kana. ⁷ Kodeka ipi-tina be bokai ipile, “Nanaranga kamarakeaki be ara atabala-tina kamanangai! Bakara, bong ono tamoata be aine moarunga kateka-o aro datui be giriki nedi ngaliliti kana ambe dipura! Nanaranga maka lang, kateka, makasi be dang moarunga iemaki nge kamarakeaki!”

⁸ Kodeka ‘enzel’ ruaia muamua muri itagai be bokai ipile, “Ambe itamong! Anua biabia Babilon ambe itamong! Anua ngae ka ungguma moarunga iakangaodi be ‘uain’ kaiboangi iandi be dising! ‘Uian’ ngae nge ono pogiza-ramo mata ne iememaki!”

⁹ Kodeka ‘enzel’ tolia nge rua dimuaru itagadiaru be bokai ipile, “Tamoata naita gapaing kabukabu be aem-kai ono toaka ipura irakerakeaki, be kilala ne damoa-nao ki luma-nao ieno, ¹⁰ masa nena-la be ‘uain’ maka Nanaranga nama ratinga nge ngasing! Bokai masa Nanaranga nama ratinga nge ere-moarunga be tamoata bokainaina gapaing irakerakeaki-o dalako. Be tamoata ngae masa ‘enzel’ ratadi be ‘Sipisipi’ Natu arodi be sosodabu ragogodia-lo sururu bibia-tina ngadoki. ¹¹ Eoa maka sururu ngani kana nge kasukadi tagona-tina iboadu daleua, bokaina-la darakerake kana. Tamoata nangatadi gapaing kabukabu ki anunuka dirakerakeaki, ki tamoata nangatadi gapaing kabukabu ara kilala ne odio ieno masa sururu dadokidoki-la. Ariata ki oabubu-lo nge manaua nedi tagotago.”

¹² Nge ono Nanaranga tamoata be aine ne dakai be dasoaki-la kana ka pile ngaedi emakadi dipura. Tamoata be aine ngaedi nge Nanaranga pilenga ditagatagadia-tina uia be lama uniangadi Iesus-lo nge didokimatedia-tina uia.

¹³ Kodeka malonga teke lang anua-lo ulongori bokai ipile, “Bokai gogere: Kaituka be ilako tamoata naita Tanepoa malipi ne iememaki be imate nge suri dauia!”

Be Oli Spirit ikatu be bokai ipile, “E, moimoi! Suri dauia! Malipi kaiboangdi iemeki bokana manaua bibia ngadoki! Be tago masa kalingonaba be ngamanaua. Tago-la. Imalipi be kana ipuraki masa ngabaga be manaua-lo ngalako.”

Kateka-o Kangkang Uaroedi Kana

¹⁴ Makara be ugea nge oaru oaoaoadi uita. Oaru ngaedio nge kana teke tea tamoata bokana isoaki. Pangana-nao nge kauta ‘gol’ oti ememaki inanganangai be lumana-lo nge asi bokaudi teke mata sagode idokidoki. ¹⁵ Kodeka ‘enzel’ teke Nanaranga pera nena-lo ka ipusika be ‘enzel’ oaru-o isoaki nge ipi-tina be bokai irai, “Bong ono uaroenga ambe dipura. Kateka ambe imaure be uaroeda ngapura kana! Bokai be asi nem bokau ane be kangkang gototo!” ¹⁶ Kodeka ‘enzel’ oaru-o isoaki nge asi ne bokau iasikaki be kateka imaure be ieno nge kangkang bokana itotoki.

¹⁷ Makara nge ‘enzel’ kaba takaia Nanaranga pera ne lang anua-lo ieno-lo ka ipusika be ute. ‘Enzel’ ngae nge bokai, asi bokau mata sagode teke idokidoki. ¹⁸ Makara nge ‘enzel’ kaba takaia

bagi ono Nanaranga tabaia ipurapura kanana-lo ka ipusika. ‘Enzel’ ngae ka eoa ono au-kusi moamoaradi dipurapura nge itautau be iadoado-raki. Kodeka itaguraki be ‘enzel’ asi bokau idoki-doki bokai irai, “‘Uain’ kalingodi ambe dinoka. Asi nem bokau godoki be ‘uain’ kalingodi uma moarunga kateka-o dieno-lo gototo.” ¹⁹ Bokai-be ‘enzel’ ngae itaguraki be kateka-o asi ne bokau iasikaki be ‘uain’ kalingodi moarunga kaimadi-o ka itaratoto. Be idoki be ‘uain’ kalingodi dipisapisa kanana-lo irokakilako. ‘Uain’-pisaka ngae nge Nanaranga nama ratinga. ²⁰ Bokai-be ‘uain’ kalingodi nge eluku anua biabia-lo dipisa. Makara nge ‘uain’-pisaka ngaena-lo dara dipusika. Dara ngaedi dipapanana nibe salagatikadi nge ‘300 kilomita,’ be taongadi nge ngaua teke bokana.

15

More Be Kana Goalakadi Alalaurituka

¹ Makara nge kilala teke kaba lang-lo utealako. Kilala ngae tea nge takadiaba be uarikadia-tina. Kilala ngae bokainatuka ute: ‘Enzel’ lima-be-rua utedi more be kana goalakadi lima-be-rua didokidoki. Kana goalakadi ngaedi ka alaurituka dapura kana. Maka ma kana goalakadi ngaedi ane ka Nanaranga nama ratinga ono ngamambuaki kana.

² Kodeka kana enumua ute makasi malino ngabala be ngabababa-tina be moakusu tago bokana nge ute. Kana ngae nge eoa zaiza bairadi dipura. Makara nge tamoata maka dikai be

gapaing kabukabu be anunuka toaka ipura di-uasai nge utedi kana ngae malino bokana za-genaο dituitui. Tago gapaing kabukabu-la ka diuasai. Gapaing maka ara siriki ne ‘666’ ono ieno nge diuasai be. Tamoata dikai be diuasa nge kaleti oagu nedi aradi ‘gita’ Nanaranga iandi be didokidoki. ³ Kodeka rang teke Nanaranga malipilipi kana Moses be ‘Sipisipi’ Natu didokadiaru. Bokainatuka didoki,

“Tanepoa Nanaranga Kaiboangim-tina! Malipingam moarunga nge diuia-tina, be tago teke iboadu ngarangaki! (Sam 111:2) Kaiko ungguma moarunga anuatanepoa kandi. (Aim 3:13) Muzingam moarunga nge diado be moimoi be kalingodi! (Sam 145:17)

⁴ Kaiko-la rubem ka Nanaranga, Tanepoa! Bokaibe naita tago iboadu ngamatakuriko? (Zer 10:7) Naita masa arom tago ngarakeaki? Ungguma moarunga masa arom datui be darakeakiko. (Sam 86:9, 10) Bakara muzingam adoadodi ambe moarungabiabia dita-doi.” (Diut 32:4)

⁵ Alauri utada nge Nanaranga pera ne lang anua-lo itakaka be ute. Be pera ngado kusi oti ememaki Nanaranga isukoaki kana nge Nanaranga pera ne ilona-lo ieno be ute. ⁶ Be Nanaranga ‘enzel’ ne lima-be-rua more be kana goalakadi didokidoki nge Nanaranga pera nena-lo be dipusikasika be utedi. ‘Enzel’ ngaedi nge kusi goagoaza-tina oaoaoadi dinangananga, be barabara-dio nge angapi ‘gol’ oti ememaki dinanga. ⁷ Kodeka ngado moauriuri oati nge teke

itaguraki be tabira boaboaku ‘gol’ oti ememaki lima-be-rua nge ‘enzel’ lima-be-rua ngaedi iandi. Tabira ngaedi ilodia-lo nge Nanaranga maka nem-kusoaki isukoaki nge nama ratinga dikauri be dieno. ⁸ Be Nanaranga pera nena-lo nge kasu ikauri be ikautaki. Kasu ngaeni nge Nanaranga malama ne be kaiboang ne ono tanepoanga. Bokaibe tago teke iboadu ngasili nibe more be kana goalakadi lima-be-rua ‘enzel’ lima-be-rua ngaedi dieluaki nge damanubu.

16

Nanaranga Nama Ratinga Tabira Lima-rua-lo Dieno

¹ Kodeka malonga teke Nanaranga pera nena-lo ka ‘enzel’ lima-be-rua iraradi be ulongori. Malonga ngae nge ipi-tina be bokai ipile, “Kamalako be Nanaranga nama ratinga tabira lima-be-rua ilodia-lo dieno nge kateka-o kamasuburaki.”

² Kodeka ‘enzel’ muamuatuka ilako be tabira ne kateka-o isuburakaria. Isuburakaria nge tamoata be aine gapaing kabukabu kilala ne odio ieno be tamoata gapaing kabukabu dirakerakeaki nge poake goalakadi sururungadi ratadi odio dipura.

³ Kodeka ‘enzel’ ruaia ilako be tabira ne makasi-lo isuburakalako. Isuburakalako nge makasi itabuli be tamoata mate daraka bokana ipura. Be ika be kana moarunga makasi-lo nge dimate.

⁴ Kodeka ‘enzel’ tolia tabira ne zagura be dang moarunga-lo isuburakalako. Isuburakalako nge dang be zagura moarunga ditabuli be dara dipura. ⁵ Makara nge ‘enzel’ zagura be dang

moarunga inanaringdi nge ulongori bokai ipile, “Nanaranga, kaiko Ratam-tina! Kana ngaedi kateka-o kubasaki nge diado-tina, maka ma bokainatuka-la ka goemaki kana kupile! Kaiko matamata be kusoaki be isi kusukoaki! ⁶ Bakara, di ka tamoata be aine nem be ‘propet’ nem diumoatedi be darakadi disuburaki. Bokai be dara kuiandi be dasing kana. Nedi muzingadi itagadi ka bokai kubasakidi!” ⁷ Makara nge bagi ono Nanaranga tabaia ipurapura-lo ka malonga teke ulongori pile bokai ikatu, “Tanepoa Nanaranga Kaiboangim-tina! Giriki adorakingam nge moimoi be kalingodi be diado-tina!”

⁸ Kodeka ‘enzel’ oatia tabira ne amari-o isuburakaria. Isuburakaria nge amari ragogonga dikaiboang-tina be tamoata be aine imoamoapoatokidi. ⁹ Amari imoamoapoatokidia-tina bokana ditaguraki be Nanaranga ara dingesuaki, bakara ngai ka more be kana goalakadi ngaedi labudi. Ata tago ilodi dibuiri be muzigoala nedi dirokaki be Nanaranga kaiboang ne dirakeaki.

¹⁰ Makara be ‘enzel’ limaia itaguraki be tabira ne gapaing kabukabu bagi ne ono tanepoangao isuburakaria. Isuburakaria nge tamoata be aine ne moarunga oabubu isukumdi. Kodeka tamoata be aine moarunga sururu bibia-tina didoki be memedi dikaratoto, ¹¹ be ditaguraki be sururu be poake didoki nge lilidi-o be Nanaranga lang anua-onalona dingesuaki. Ata tago ilodi dibuiri be muzigoala nedi dirokaki. Tago-la. Muzigoala nedi nge diememaki-la.

¹² Kodeka ‘enzel’ lima-tekea tabira ne

zagura biabia ara Iupretis-lo isuburakalako. Isuburakalako nge zagura biabia ngae ibaradega be ono zala inangai be anuatanepoa ege amari rakeana-onaona iboadu datotoki. ¹³ Makara nge mariaba goalakadi toli teadi kidikidi bokana utedi oakei kanabiabia, gapaing kabukabu be ‘propet’ bolinga ratadi aoa-dialo dipusika. ¹⁴ Mariaba goalakadi toli ngaedi nge Satang mariaba ne mariabakadi kaa. Bokai be kilala kaiboangdi diememaki. Mariaba goalakadi toli ngaedi nge ege-ege kateka-o dilako be anuatanepoa moarunga ditekenanadi be Bong Biabia Nanaranga Kaiboangina-tina nena koai biabia daemaki kana.

¹⁵ “Kamalongo! Anako bokana be mpura kana! Miaka-pitilakikaming kana. Tamoata naita mata poapoara be kusi ne imoataungaki be upura nge suri dauia! Bokai masa tago iboadu lili-be-matao nemoala-ba ngalalale, be tago iboadu ngamaia.”

¹⁶ Be mariaba goalakadi toli ngaedi nge ditaguraki be anuatanepoa moarunga kateka-o nge kaba aradi Ibru pile-lo “Armagedon”-lo ditekenanadi.

¹⁷ Kodeka Nanaranga ‘enzel’ ne lima-ruaia tabira ne makatabala lang-lo isuburaki. Isuburaki nge malonga teke kanabiabia bagi ono tanepoanga Nanaranga pera ne ilona-lo ieno-lo ka bokai ipile, “Ambe imanubu!” ¹⁸ Makara nge lamalama ipiti-kaoa, ipakira be garurui, be rike kanabiabia ipura. Matamata tamoata emakadi ipura be imai nge rike bokainaina tago teke kateka-o ipura. Rike ngae nge ilaba-tina! ¹⁹ Be anua ara biabia Babilon nge imasare be ege toli

ipura, be anua bibia moarunga kateka-o nge gamanadia-doi dipura. Makara nge Nanaranga anua ara biabia Babilon nge ilo iani bokana 'uain' kaiboangi sema kanana-lo ieno nge iani be ising. 'Uain' kaiboangi ngae nge Nanaranga nama ratinga. ²⁰ Makara be motudi moarunga nge dileua, be bukudi kanabibia moarunga nge dileua-ramoaba. ²¹ Ura patu kanabibia bokana moatubudi* nge lang-lo ka tamoata moarunga-o dibala. More be kana goalakadi lima-be-rua ngaedi maradi nge ura patu kanabibia bokana ibala nge igoala-tina. Bokaibe tamoata be aine moarunga ditaguraki be Nanaranga dingsuaki.

17

Aine Pogizanga Ratadi

¹ Kodeka Nanaranga 'enzel' ne lima-be-rua tabira lima-be-rua didokidoki nge teke imai be bokai iraiia, "Gomai be aine pogizanga ratadi ara biabia-tina baituka be sururu ngadoki kana nge mitikiniko. Aine ngae nge anua biabia kata, be zagura kokoko zagedi-o isukoaki. ² Anuatanepoa moarunga kateka-o nge aine ngae zaiza dipogizabudu. Be tamoata be aine moarunga kateka-o nge aine ngae pogizanga dang kaikai bokana dising be diboang."*

³ Makara nge Oli Spirit ilogu-lo isili be 'enzel' teke ipura be masaua kaba-lo ilakuaka. Makara

---

* **16:21:** Kaleti pile-lo nge '50 kilogrem.' * **17:2:** Nge Nanaranga dimurinai be moarupu lama diungdi be ditagatagadi.

nge aine teke gapaing kabukabu daradara teke-nao isoaki be ute. Ara goalakadi ono Nananaranga ebuloia ipura nge gapaing daradara kania moarunga-o dieno be uita. Gapaing ngae pangana nge lima-be-rua moarunga, be tongi nge kulemoa moarunga. ⁴ Be aine ngae nge kusi botiboti be dadara inangananga, be kania moarunga-o nge ngazim ne ‘gol’ oti ememaki, patu zazadi atabalabala-tina oti ememaki be inga oti ememaki nge inangananga. Lumana-lo nge sema teke ‘gol’ oti ememaki idokidoki. Pile goalakadia-tina be muzinga ono ipogizagiza nge sema ngaena-lo dikauri be dieno. ⁵ Damoanao nge pile labudi takadiaba-tina bokai geretadi dipura be dieno,

“BABILON
 ARAM BIABIA-TINA!
 KAIKO KA AINE POGIZAGIZADI TINADI
 BE MUZI GOALAKADIATINA KATEKA-O
 LABUDI!”

⁶ Ngau kaba bokai uita aine ngaeni ka Nananaranga tamoata ne be tamoata Iesus pilenga mangata dirarangaki nge darakadi dang kakai bokana ising be ono iboang.

Aine ngae bokai ute nge kusigu ipitilaki-tina.

⁷ Kodeka ‘enzel’ bokai irai, “Nge bakara ka kute be kupitilaki? Ngau masa aine ngae, be gapaing kabukabu pangana lima-be-rua be tongi kulemoa aine ngae ono isoaki be ibagabagai nge labudi sikitadi mrangakiniko. ⁸ Gapaing kabukabu ambe kute nge toira ne iauia isoaki, ata kaituka ambe tago isoaki. Saringatuka masa

boazinga kanabiabia kabi tagotago-lo be ngapusika be ngalale be ara-leuaia ngapura. Be bong tamoata kateka-o disoaki gapaing kabukabu ngae date masa dapitilaki-tina. Tamoata ngaedi nge kateka isi tago emaka ipura be aradi tago 'buku' ono moauringa-lo nangadi dipura. Gapaing kabukabu ngae ka toira ne iauiia isoaki, be ileua be kaba ipura.

⁹ "Tamoata kua malaidi pangana-nalo dieno masa kana ngaedi labudi ngakauataki. Gapaing kabukabu pangana lima-be-rua nge bukudi lima-be-rua aine odio isoaki. Labu takaia nge anuatanepoa lima-be-rua. ¹⁰ Lima ambe dileua. Teke isi anuatanepoa bokana be isoaki, be teke isi tago ipura. Alauri ipura masa tago anuatanepoa bokana ngasoaki-salaga. Masa oaikiki-la be ngatamong. ¹¹ Be gapaing kabukabu toira ne iauiia isoaki be kaba ileua nge masa ngapura be anuatanepoa lima-be-tolia bokana ngasoaki. Ngai nge anuatanepoa lima-be-rua takadi ruan-gadi kata, be ngalale be ara-leuaia ngapura kana.

¹² "Gapaing kabukabu tongi kulemoa kuita nge anuatanepoa kulemoa. Di isi tago dimarang be anuatanepoa bokana disoaki, ata masa kai-boang aniadi dapura be anuatanepoa bokana gapaing kabukabu zaiza dasoaki. Ata masa amari siriki ne tekena-la ilona-lo anuatanepoa bokana dasoaki. ¹³ Anuatanepoa ngaedi nge labu nedi tekena-la. Kai-boang be tanepoangadi masa gapaing kabukabu dani. ¹⁴ Masa dataguraki be 'Sipisipi' Natu koai daeluakani, ata 'Sipisipi' Natu masa tamoata ne zaiza be daungdi be dauasadi, bakara 'Sipisipi' Natu ka tanepoa moarunga

Tanepoa nedi be anuatanepoa moarunga Anuatanepoa nedi. ‘Sipisipi’ Natu tamoata ne nge nena-la be ikiladi be inangadi, be pilenga moarunga nge ditagatagadia-tina uia.”

¹⁵ Makara nge ‘enzel’ kaba bokai iraiia, “Dang maka aine pogizanga ratadi ono isoaki be kuita nge ungguma be tamoata be aine moarunga-lo, unu oaoa be unu zim moarunga-lo, be pile moarunga-lo ka dipura. ¹⁶ Be gapaing kabukabu kute be tongi kulemoa kuita masa aine pogizanga ratadi ngae dasegeaki, be kana ne moarunga masa dadokile be nemoala-ba dalikitaki be nga-soaki. Be masa dataguraki be mizaka dakang be eoa oti gagamani be ngaleua. ¹⁷ Anuatanepoa kulemoa ngaedi masa bokai damuzi, bakara Nanaranga ka ilodia-lo isili be rerengana-lo kana ngae diemaki be ono labu ne ngamambuaki kana. Bokai be nedia-la maradi disumoala be nedi tanepoangadi nge didoki be gapaing kabukabu ngae diani. Be gapaing kabukabu pilenga datagatagadi nibe Nanaranga pilenga moarunga nge dakalingo. ¹⁸ Aine maka kute nge anua biabia ara otioti kata, be ngai ka anuatanepoa moarunga kateka-o tanepoa nedi.”

18

Babilon Ara-leuaia Ipura

¹ Kana ngaedi muridi nge ‘enzel’ takaia kai-boang ne kanabibia lang anua-lo be ibalabala be ute. Malamaka ne nge dilaba-tina, be kateka iakamalamai be imalama-tina. ² Kodeka malonga kanabiabia-lo be bokai imere, “Ambe itamong!

Anua ara biabia Babilon ambe itamong! Mariaba goalakadi be mariaba muzingadi goalakadi ambe anua makara didoki be kaba dikangkang. Be mang goalakadi be mang teadi moangarurudi nge makara anua didoki. ³ Ungguma moarunga kateka-o ambe aine ngae 'uian' kana ono boanga iandi be dising. 'Uain' ngae nge pogiza mata ne. Anuanepoa moarunga kateka-o ambe pogiza mata ngai zaiza diemaki. Be tamoata 'bisinisi' diememaki ambe pogiza mata ne ngaedia-lo be 'mone' nedi dikoko-tina."

⁴ Makara nge malonga teke lang anua-lo bokai ipile be ulongo, "Tamoata be aine negu, aine ngara kamapereki be kamapusika! Muzigoala ne kamabazi-budu takana! Sururu be moatubu ne kamabazi-budu takana! ⁵ Muzigoala ne nge subukadi dipura be dilako lang anua-lo daga. Be Nanaranga ambe muzinga goalakingadi ilo iandi. ⁶ Aine ngae baituka ibasaki-kaming bokana nge bokaina-la kamatagadiani be kamakatuni. Kana moarunga iemaki-kaming nge bong rua kamakatuni. Dang kaikai sema-lo ibairi be kasing, ata kam dang kaikai kamabuiru kainga bong rua ngai iemaki ngauasai be sema kana kamaiauni. ⁷ Nena-la ara irakeaki be kana moarunga irakingadi nge ngai idoki. Bokai be sururu bibia-tina be moatubu bibia-tina kamani. Ilona-lo nge nena-la bokai irangarangaki, 'Ngau moaede biabia bokana maka usoaki! Ngau tago narenare kata be masa mnodo be mtang.' ⁸ Bokai be kolo-kolo masa amarina-la tekana-lo dapurani. More goalakadi, nodo be tang be tole kanabibia masa dapurani. Be masa eoa-lo

bulaia ngapura. Maka ma Nanaranga Tanepoa kaiboangina-tina ka giriki ne ngaliliti kana.

⁹ “Bong anuatanepoa moarunga kateka-o anua ngae zaiza pogiza mata dimuzi be rerengadi odio dimambuaki anua ngae ikarakara be kasmaka dita nge dinodomi be ditangiri. ¹⁰ Di nge kasauba ditui be kaba daitaita. Tago direre aine ngae sururu be moatubu ne dadoki-budu. Be bokai dipile, ‘Imakadoma-tina! Ambe-ma ileuare! Anua ara biabia-tina be kaiboangi Babilon! Amari siriki ne tekena-la ilona-lo be ara-leuaiam ipura!’

¹¹ “Be tamoata kateka-o ‘bisinisi’ diememaki masa kasauba datui be anua ngae danodomi be datangiri. Maka ma tamoata tago teke ambe kana nedi izazaza. ¹² Kana tago zazadi dipurapura nge ‘gol,’ ‘siliua,’ patu zazadi atabalabala-tina be inga be kusi zazadi atabalabala-tina oaoaoa be dadara, kusi moakiringring be botiboti, kai boaudi otioti, kolo-kolo ‘elepang’ zongodi ane emakadi dipura, kana kai oti emakadi dipura zazadi atabalabala-tina, kana ‘bras,’ ‘aen’ be ‘mabel’ oti emakadi dipura, ¹³ ngesi ono kangkang boau puranga be ngesi ono kangkang monanga, bureng be bureng ono boau puranga be ono aukusi emaka, ‘uain’ be ‘olib’ damakadi, kangkang aradi ‘palaua’ uarikadi be ‘uit,’ ‘bulumakau’ be ‘sipsisipi,’ ‘osi’ be bagi nedi diraperape, tamoata dududu be tamoata koai-lo be uauradi dipura. Kana moarunga ngaedi nge ambe tago zazadi dapurapura kana.

¹⁴ “Be tamoata ‘bisinisi’ ememaki bokai dipile, ‘Kana irakingadi kureretaki be kudoki ambe

dileua. Kana nem moarunga be aram labatinga ambe dileua be tago iboadu kaba alauri goita!’
¹⁵ Be tamoata ‘bisinisi’ anua ngaena-lo diemaki be ‘mone’ kokoko-tina didoki masa sururu bibia-tina anua ngae idoki daita be taburidi daratina. Be masa kasauba datui be datang be danodo-tina, ¹⁶ be bokai dapile, ‘Imakadomatina! Anua biabia ara otioti nge imakadomatina! Toira nge kusi manipidi zazadi atabalabalatina, dadara be botiboti inangananga. Be ‘gol,’ patu zazadi atabalabala-tina be inga ane nena-la ingazingazingi! ¹⁷ Ata amari siriki tekena-la ilona-lo be ‘mone’ ne be ngazim ne ngaedi nge ara-leuadi dipura.’

“Tamoata kati disingarangaradi, tamoata kati dizaza be ono direbareba, tamoata kati-o dimalipilipi be tamoata makasi-lo kana didokidoki be ono ‘bisinisi’ diememaki nge kasauba ditui be kaba ditaita. ¹⁸ Anua ngae ikarakara be kasuka dita nge dipi-tina be bokai dipile, ‘Toira be imai anua biabia teke bokainaina ieno ki tago?’
¹⁹ Makara nge zim dibureng be ditang be dinodo be bokai dipile, ‘Imakadomatina! Anua biabia ara biabia ngae nge imakadomatina! Ngai kana ne kokoko-tina. Bokai ka kati-marau makasi-lo direbareba nge ngaia-lo ‘mone’ kokoko-tina diemaki be kana nedidokidoki-tina. Ata amari siriki tekena-la ilona-lo be kana ne moarunga ara-leuadi dipura!’

²⁰ “Lang anua, surim dauia! Anua ngae ambe ara-leuaia ipura! Kam Nanaranga tamoata ne be ‘apostel’ be kam ‘propet’ nge suriming dauia! Kana iemaki-kaming ka Nanaranga ita be giriki

ne ililiti be igamani!”

²¹ Kodeka ‘enzel’ kaiboangi teke patu kana-tina-biabia idoki be makasi-lo irokakalako be bokai ipile, “Anua biabia Babilon masa bokainatuka dokia ngapura be kaikai-la rokaka ngapura be tago iboadu kaba tea ngapura. ²² Bokai be oagu, be tamoata moasimoasi malongadi, be gopu be tauru malongadi masa tago iboadu kaba kaiko-lo longoradi dapura! Be tamoata maka malipi bibia moarunga diememaki nge tago iboadu kababe kaiko-lo teadi dapura! Patu ono kangkang tukadi dipurapura masa tago iboadu kaba malongadi kaiko-lo longoradi dapura! ²³ Baratui masa tago iboadu kaiko-lo kaba dakarakara! Tamoata be aine tago diboadu darotiroti be malongadi longoradi dapurapura!

Kaiko tamoata nem ‘bisinisi’ diememaki nge kateka-o aradi bibia-tina. Naboa be zere nem tago kalingodi ane be tamoata be aine moarunga kateka-o kubolesidi be zala dipakai!

²⁴ “‘Propet’ be Nanaranga tamoata ne moarunga darakadi nge anua ngae Babilon-lo teadi dipura. Bokai ka sururu bibia-tina idoki. Moimoina-tina, tamoata moarunga kateka-o umoateadi dipura nge darakadi anua ngaena-lo teadi dipura.”

19

Nanaranga Rakeaka Ipura

¹ Kana ngaedi muridi nge suri tamoata kokokotina malongadi dienekaki bokana lang anua-lo

ulongo. Bokainatuka dimere be dipile, “Nanaranga tarakeaki! Tamoata moarunga uke-tadi be muleakadi, malama be kaiboang, be kaiboang bibia ono tanepoanga nge nena-doi!

² Ngai giriki adorakinga nge moimoi be kalin-godi be diado-tina! Aine pogizanga ratadi nge pogiza mata nena-lo be tamoata be aine kateka-o igoalangakidia-ramo. Bokai ka Nanaranga giriki ne ililiti be ambe giriki ono inangalako. Aine ngae ka Nanaranga malipilipi ne iumoatedi. Bokai ka Nanaranga ambe sururu bibia iani.”

³ Kodeka kaba bokai dimere be dipile, “Nanaranga tarakeaki! Eoa bibia maka anua ara biabia dikani nge kasukadi masa darakerake-la, tago iboadu daleua!”

⁴ Makara nge tamoata bibia kulemoadi-rua-be-oati be ngado moauriuri oati nge ditapuloria be Nanaranga bagi ono tanepoangao isukoaki nge dirakeaki be bokai dipile, “Moimoi! Nanaranga tarakeaki!”

⁵ Kodeka malonga teke Nanaranga bagi ne ono tanepoanga-lo ka ipusika be bokai ipile, “Tamoata moarunga Nanaranga kamalipilipini, tamoata be aine moarunga maka Nanaranga kamatakutakuri, ara-ming otioti be ara-ming tago-tagong nge Nanaranga neda kamarakeaki!”

‘Sipisipi’ Natu Moanako Ono Rotinga Ne

⁶ Makara nge suri tamoata kokoko-tina bokana malongadi ulongo. Malongadi labatikadi nge zagura ngarokasapa be ngapapanana bokana, be pakingadi nge lamalama ngapakipakira bokana. Be bokainatuka dipilepile be ulongoridi,

“Nanaranga tarakeaki! Tanepoa, Nanaranga Kaiboangina-tina ka Anuataneboa neda! ⁷ Kodeka iloda dauia be suri-ua mata taemaki, be Nanaranga ara atabala-tina tanangai! Bong ono ‘Sipisipi’ Natu ngaroti kana ambe dipura be aine ngauati kana ambe nena-la be ikaluka be isoaki. ⁸ Kusi ngananga kana nge ambe ania ipura. Kusi ngaedi nge oaoaoadi be digoaza-tina be dimalama-tina!” Kusi oaoaoadi ngaedi nge Nanaranga tamoata ne muzingadi irakingadi.

⁹ Kodeka ‘enzel’ bokai iraiia, “Kana ngaedi gogere: Tamoata rangguma ‘Sipisipi’ Natu roti moanako nena-lo aluluiadi dipura nge suridi dauia!” Makara nge ‘enzel’ kaba bokai ipile, “Pile ngaedi nge Nanaranga moimoi be pilenga kalingodi.”

¹⁰ Bokai ipile nge ae-nalo utapuloria be mrakeaki kana, ata bokai iraiia, “Moaki bokai kumuzi! Ngau nge taritokam zaiza malipilipi-budu-ruangaming kata. Be nge kita ka pile kalingodi Iesus mangata inanga nge tadokimatedi be tatagatagadi. Nanaranga ka gorakeaki! Maka ma pile maka Iesus mangata irangaki be pile Oli Spirit ‘propet’ iandi nge suridi tekei.”

Tamoata ‘Osi’ Oaoaoa Ipapananuaki

¹¹ Kodeka lang anua itakaka be ‘osi’ oaoaoa teke ute. Tamoata ‘osi’ ngaenao isoaki nge ara bokai, “Tamoata malipi ne moarunga iemaki-tina uia!” be “Tamoata pilenga kalingodi.” Mata adoadodia-la ane be giriki iadoadoraki be mata adoadodia-la ane be koai ne iememaki.

¹² Mata nge eoa kanabibia pururuingadi bokana, be pangana-nao nge anuatanepoa kauta nedi kokoko inangananga. Ara teke nge aro gereta ipura, ata tago teke iboadu ara ngae ngakau-ataki. Ngaia-la rube ka ikauataki. ¹³ Kusi-sili salagalaga inanganangai nge dara-lo nabalako ipura be idaradara. Tamoata ngae ara bokai, “Nanaranga Pilenga.” ¹⁴ Be koai-bagi moarunga lang anua-lonalona nge muri ditagai. Moarunga nge ‘osi’ oaoaoadi-o disoaki be kusi goagoaza-tina oaoaoadi dinangananga. ¹⁵ Asi ono eunga teke nge tamoata imuamuadi aoa-nalo ipusika. Asi ono eunga ngae ane ka ono ungguma moarunga ngaumoatedi kana. Be bong ungguma moarunga ngatanepoadi nge tagona-tina ilo ngatagatagadi kana. Be masa kaba ono ‘uian’ pisaka-lo be ‘uian’ kalingodi ngaduaposa be damakadi dapusika. ‘Uain’ damaka ngaeni nge Nanaranga nama ratinga. Nanaranga nama ratinga ngaeni nge ilaba-tina. ¹⁶ Kusi-sili nena be noga-nao nge ara ngae gereta ipura,

“Anuatanepoa moarunga ANUATANEPOA nedi
be Tanepoa moarunga TANEPOA nedi.”

¹⁷ Makara nge ‘enzel’ teke amari-o ituitui be ute. Kodeka ipi-tina be imere be mang lang-lo diroro bokai iradi, “Kamamai be Nanaranga moanako ne biabia-lo kamakabuni! ¹⁸ Kamapura be anuatanepoa, be tamoata bibia koai-lo dimuamua, be koai tamoata mizakadi kamakang. Kamapura be ‘osi’ be tamoata ‘osi’ dipapanan-uaki be tamoata moarunga, dududu be tago dududu, aradi otioti be aradi tagotago nge miza-

kadi kamakang!”

¹⁹ Kodeka gapaing kabukabu be anuatanepoa moarunga kateka-o koai-bagi nedi zaiza diekapotaki be tamoata ‘osi’ ipapananuaki koai-bagi ne zaiza daundi kana be utedi. ²⁰ Ata tamoata ‘osi’ ipapananuaki nge itaguraki be gapaing kabukabu be ‘propet’ bolinga ratadi idoki-diaru be uaura-lo ianga-diaru. Tamoata bolinga ratadi ngae ka gapaing kabukabu aro be kilala kaiboangdi iememaki. Kilala kaiboangdi ngaedi iememaki be ono tamoata be aine kokoko-tina ibolesidi. Tamoata be aine ngaedi nge gapaing kabukabu kilala ne odio ieno, be gapaing anunuka dirakerakeaki. Kodeka gapaing kabukabu be tamoata bolinga ratadi nge dokiadi dipura be nedi uia-la be eoa teadi dang boakuboaku kanabiabia bokanana-lo rokakadialakoru dipura. Eoa ngaedi karangadi nge sosodabu ngakarakara be kasuka ngapusikasika bokana. ²¹ Be koai-bagi tamoata ne moarunga nge asi ono eunga ane be umoateadi dipura. Asi ono eunga ngae nge tamoata ‘osi’ oaaoa ipapananuaki aoa-nalo ka ipusika. Kodeka mang moarunga dipura be koai tamoata ngaedi mizakadi dikang be didoli-tina.

20

Satang Uaura-lo Isoaki Nibe ‘1,000’ Barasi Di-manubu

¹ Kodeka ‘enzel’ teke lang anua-lo be ibalabala be ute. Lumana-lo nge boazinga kanabiabia kabi tagotago babaduadua ne uasara be kaleti oarige ‘seng’ kanabibia idokidoki. ² Kodeka itaguraki be

oakei kanabiabia kabukabu idokimatei be 'seng' ane iuauri be bokai ngasoaki nibe barasi '1,000' damanubu. Oakei kanabiabia nge toirairana-tina be ngai ka Mariaba goalaka, be ara takaia Satang. ³ Kodeka 'enzel' itaguraki be Satang idoki be boazinga kanabiabia kabi tagotago-lo irokakalako, be boazinga ngae ionoti-matei be babari teke ono inangai. Bokai be Satang tago iboadu ungguma moarunga ngabobolesidi nibe '1,000' barasi moarunga damanubu. Alauri masa rubetaka ngapura be mukuna-ba eluku ngasoaki.

⁴ Kodeka makara nge bagi ono tanepoanga uita. Tamoata bagi ngaedio disoaki nge kai-boang aniadi dipura be iboadu giriki daliliti be dadoraki. Be tamoata maka pile kalingodi Iesus mangata irangaki didoki be mangata dirangaki be tamoata maka Nanaranga pilenga lilidi-o be umoateadi dipura nge mariabakadi utedi be. Tamoata ngaedi nge gapaing kabukabu be anunuka tago sesu dirakeaki. Be gapaing kabukabu kilala ne tago damoadi-o ki luma-dio nangaia ipura. Bokai be kaba dimarang be Kristus zaiza be ditanepoa nibe '1,000' barasi dimanubu. ⁵ (Ata tamoata be aine takadi dimate nge tago dimarang be moauriuri disoaki nibe '1,000' barasi dimanubu.) Ngae ka mate-lo be marang muamua. ⁶ Tamoata rangguma marang muamua ngaena-lo be dimarang nge suridi dauia. Di masa marou bibia-tina dadoki. Mate ruaia ngapura kana nge tago iboadu ngabalakidi. Di masa Nanaranga be Kristus tabataba daniani, be masa datanepoa-budu nibe '1,000' barasi damanubu.

Satang Ara-leuaia Ipura

⁷ ‘1,000’ barasi damanubu muridi masa Satang uaura nena-lo be rubetaka ngapura. ⁸ Be masa ngalale be ungguma moarunga ege-ege kateka-o disoaki nge ngabolesidi. Ungguma ngaedi nge Gog be Magog. Be alauri masa ngataguraki be ngatekenanadi be dakatiuana be koai biabia daemaki. Tamoata ngaedi kokotangadi nge lulu makasi zagenao dieno bokana. ⁹ Be masa ege-ege kateka-o ka dapura be Nanaranga tamoata ne disoaki kana be anua Nanaranga irereretaki nge daboalingi. Ata eoa masa lang-lo dabala be dara-leuadi. ¹⁰ Be bong ngaradia-lo masa Satang maka tamoata ngaedi ibolesidi nge dokia ngapura be eoa dang kanabiabia boakuboaku bokana be sosodabu ikarakara bokanana-lo rokakalako ngapura. Gapaing kabukabu be ‘propet’ bolinga ratadi masa makara rokakadialakoru dapura be. Be makara masa sururu kana-tina-bibia dadokidoki ariata be oabubu moarunga-lo, be nemkusoaki makara dasukoaki.

Giriki Lilita Alalaurituka

¹¹ Kana ngaedi muridi nge Nanaranga ute bagi ono tanepoanga oaoaoa kanabiabia-nao isoaki. Makara nge lang be kateka Nanaranga aro ka dileuaba, be kaba tago teadi dipura. ¹² Be tamoata matedi aradi bibia be aradi sisiki nge Nanaranga bagi ne ono tanepoanga aro dituitui be utedi. Makara nge ‘buku’ kokoko uasaradi dipura be bokai dieno. Alauri nge kaba ‘buku’ takadi uasaradi dipura be uita. ‘Buku’ ngaedia-lo nge tamoata Kristus lama diunani be moauriuri disoaki nge aradi dieno. Be tamoata matedi nge

kana diemaki tagadi dipura be giriki nedi lilitadi dipura. Kana moarunga diemaki nge 'buku' ngaedia-lo geretadi dipura. ¹³ Kodeka makasi itaguraki be matedi moarunga makasi-lo disoaki nge ipasikidia-rake. Makara nge tamoata matedi be matedi takadi eoa tago matemate-lo disoaki nge moarunga dipusika-doi. Kodeka Nanaranga itaguraki be giriki nedi ililiti. Muzingadi itagadi be giriki nedi ililiti. ¹⁴ Makara be Mate be Mate kaba nge eoa dang kanabiabia boakuboaku bokanana-lo rokakadialako dipura. (Eoa dang kanabiabia boakuboaku bokana nge mate ruaia.) ¹⁵ Tamoata naita ara tago 'buku' ono moauringa-lo gereta ipura masa eoa ngaena-lo rokakalako ngapura.

21

Lang Oauoau Be Kateka Oauoau

¹ Kodeka lang oauoau be kateka oauoau uita. Lang arumuamua, kateka arumuamua be makasi arumuamua nge dileua. ² Be Anua biabia Rata oauoau lang anua-lo be ibalabala be ute. Anua ngae nge Ierusalem oauoau, be Nanaranga-lo ka ipura. Ngazinga ipura, suri aine ngaroti kana be ngazinga ipura bokana, be ikaluka be roa ngate kana be isoaki. ³ Makara nge malonga kanabiabia teke Nanaranga bagi ne ono tanepoanga-lo bokai ipile be ulongori, "Nanaranga ambe tamoata zaiza anua ne iemaki! Ngai masa dasukoaki-budu, be di masa tamoata be aine ne. Nanaranga masa nena-la be dasukoaki-budu, be ngai masa

Nanaranga nedi. ⁴ Be nena-la be masa mata-dangdi ngautu. Be tago masa damatemate, tago danodonodo, tago datangtang, tago masa sururu dadokidoki. Maka ma kana toirairadi ambe dileua.”

⁵ Kodeka Nanaranga bagi ono tanepoangao isukoaki bokai ipile, “Kodeka kana moarunga memaki be oauoau dapura!” Be kaba bokai ipile, “Pile ngaedi gogere. Maka ma pile ngaedi nge moimoi be kalingodi be iboadu odio lama unia ngapura.” ⁶ Be kaba bokai iraiia, “Kana moarunga ambe emakadi be mambuakadi dipura! Ngau ka Muamuatuka be Alalaurituka, be ngau ka matamata be usoaki, be ngau ka manubunga. Tamoata naita madole imate masa msumoalani be dang ono moauringa miani be ngasing. Dang ono moauringa ngae masa luma zokuzoku-ba miani, tago iboadu ngazazai. ⁷ Tamoata naita ikai be iuasa masa kana ngae ngau-lo ngadoki: Ngau masa Nanaranga ne, be ngai masa natugu. ⁸ Ata tamoata maka taburi irara be imulemulenaki, tamoata maka lama unianga imurinai, tamoata maka muzinga goalakadia-tina, tamoata maka tamoata takadi iumoatedi, tamoata maka ipogizagiza-ramo, inaboaboa be izerezere, tamoata maka nanaranga bolingadi ratadi irakerakeaki, be tamoata bolinga ratadi masa kabana-lo nangaia ngapura. Kaba nge dang kanabiabia boakuboaku eoa bokana ikarakara. Karanga nge sosodabu ikarakara bokana. Kana ngaeni ka mate ruaia.”

Ierusalem Oauoau

⁹ Kodeka ‘enzel’ lima-be-rua tabira lima-be-rua didokidoki nge teke imai. Tabira ngaedi ilodia-lo nge more be kana goalakadi alaurituka dapura kana nge dieno. Be ‘enzel’ ngae itaguraki be bokai iraiia, “Gomai be aine kodeka-ka ngaroti kana nge mitikiniko. Aine kodeka-ka ngaroti kana nge ‘Sipisipi’ Natu roa.” ¹⁰ Makara nge Oli Spirit ilogu-lo isili be Nanaranga ‘enzel’ ne teke idoka be buku salagabuli tekenao ilakuaka. Be Anua Rata Ierusalem nge lang anua-lo be ibalabala be itikina. Anua ngae nge Nanaranga-lo ka ipura, ¹¹ be Nanaranga malama be kaiboang ne nge anua ngaenao dieno be imalama-tina. Malamanga nge suri oabunabiabia amari lalauka dapusikasika bokana, be pitikaoanga nge amari makasi kusi-nao ngapitikaoakaoa bokana. ¹² Ari rakebulidi matolidi tekedi nge anua ngae diboalingi, be babaduadua ne nge kulemoa-be-rua moarunga. Nanaranga ‘enzel’ ne nge teke-teke babaduadua ngaedi dinaring be bokai dituitui. Babaduadua kulemoa-be-rua ngaedio nge Israel bagi nedi kulemoa-be-rua aradi dieno. ¹³ Ari bibia anua diboaling nge egedi oati. Bokaiibe egedi teke-tekeo nge babaduadua toli-toi dieno. Babaduadua toli aua dieno, toli ilau dieno, toli auta dieno be toli ata dieno. ¹⁴ Patu kanabibia kulemoa-be-rua nge nangadi dipura be ari bibia anua diboalingi nge ono emakadi dipura. Patu kanabibia ngaedio nge ‘Sipisipi’ Natu ‘apostel’ ne kulemoa-be-rua aradi geretadi dipura.

¹⁵ ‘Enzel’ maka iraiia nge kai ono ngauanga ‘gol’ oti ememaki idokidoki. Kai ngae ane ka anua ngae be babaduadua ne be ari ne bibia ngauadi

dapura kana. ¹⁶ Anua ngae ngauaia nge iadotina. Ege oati nge ngaua tekena-doi. Salagatika be palanga nge ngaua-doi teke. Kodeka 'enzel' ngae itaguraki be kai ne ane be anua biabia ngae ingauai. Salagatika nge kaleti pile-lo '2,200 kilomita'. Palanga be rakenga nge salagatingana-la bokana. ¹⁷ Ari matolingadi ingauadi nge ngauadi kaleti pile-lo '65 mita' moarunga. Ngaua 'enzel' odio ingaua nge kita tamoata ngaua neda-lo ka ingaua. ¹⁸ Ari bibia anua diboalingi nge patu zazadi atabalabala-tina aradi 'zespa' oti ka emakadi dipura, be anua ngae nge 'gol' oti ka emaka ipura. Pitikaoanga nge 'galasi' bokana. ¹⁹ Patu kanabibia ono ari labudi emakadi dipura nge patu zazadi atabalabala-tina oti ka dingazingi. Patu muamuatuka ono labudi nangadi dipura nge patu aradi 'zespa' oti dingazingi. Patu ruaia nge patu aradi 'sapaia' oti dingazingi. Patu tolia nge patu aradi 'agit' oti dingazingi. Patu oatia nge patu aradi 'emeral' oti dingazingi. ²⁰ Patu limaia nge patu aradi 'oniks' oti dingazingi. Patu lima-tekea nge patu aradi 'kanelian' oti dingazingi. Patu lima-ruaia nge patu aradi 'kumat' oti dingazingi. Patu lima-tolia nge patu aradi 'beril' oti dingazingi. Patu lima-oatia nge patu aradi 'topaz' oti dingazingi. Patu kulemoaia nge patu aradi 'kalkedoni' oti dingazingi. Patu kulemoa-tekeia nge patu aradi 'tekois' oti dingazingi, be patu kulemoa-ruaia nge patu aradi 'ametist' oti dingazingi. ²¹ Babaduadua kulemoa-be-rua nge inga oti ka emakadi dipura. Inga kanabibia teke-teke oti ka babaduadua teke-teke emakadi dipura. Zala moarunga anua ngaena-

lo dieno nge 'gol' oti ka emakadi dipura be pitikaoangadi nge 'galasi' bokana.

²² Nanaranga pera ne tago teke anua ngaena-lo ute, bakara, Nanaranga Tanepoa Kaiboanginata be 'Sipisipi' Natu ka nedia-lanaru be Nanaranga pera ne. ²³ Amari be kalea tago iboadu anua ngae malama daniaru, bakara, Nanaranga kaiboang be malama ne ka anua ngae malama dianiani, be 'Sipisipi' Natu ka anua ngae baratui ne. ²⁴ Ungguma moarunga kateka-o masa malama nena-lo dalalale, be anuatanepoa moarunga kateka-o masa 'mone' be kana nedi anua ngaena-lo dalakuaki. ²⁵ Anua ngaena-lo masa oabubu tago sesu ngapurapura. Bokaibe babaduadua ne masa tago onotadi dapura. Tago iboadu ramani teke onota ngapura, uasasari-la daeneno. ²⁶ Ungguma moarunga aradi biatangadi be 'mone' be kana nedi moarunga masa anua ngaena-lo dalakulakuaki. ²⁷ Ata kana tago goagoaza muzigoala odio dieno masa tago teke iboadu anua ngaena-lo ngasili. Be tamoata muzi maia odio dieno diememaki be boli mata diememaki nge tago diboadu anua ngaena-lo dasili. Tamoata-la aradi 'buku' ono moauringa-lo dieno ka diboadu anua ngaena-lo dasili. 'Buku' ono moauringa ngaeni nge 'Sipisipi' Natu ne.

22

Dang Ono Moauringa Be Kai Ono Moauringa

¹ Makara be 'enzel' ngae zagura teke itikina. Zagura ngaena-lo nge dang ono moauringa* ieno.

---

* 22:1: Zon 4:10

Dang ngae pitikaoanga nge amari makasi ngau-niuni be buleleka kakarai be botiboti datuitui bokana. Goazanga nge 'galasi' bokana. Zagura ngae nge Nanaranga bagi ne ono tanepoanga-lo be 'Sipisipi' Natu-lo ka ipurapura, ² be ilako-lako be zala biabia anua biabia lukanganao ieno nge isauasauani. Zagura zage ruoti-lo nge kai kalingo kania ipurapura be ono moauriuri soaki ipurapura nge itutui. Barasi teke-teke ilodi-lo nge bong kulemoa-be-rua inainai. Kalea teke-teke-lo nge bong teke-teke inainai. Be dau nge ono ungguma moarunga more nedi adorakadi dipurapura. ³ Kana moarunga Nanaranga ngesuaki ne odio dieno nge tago iboadu anua ngaena-lo daeno.

Nanaranga be 'Sipisipi' Natu bagi ono tanepoanga nediuru masa anua ngaena-lo ngaeno, be Nanaranga malipilipi kana masa damalipilipini. ⁴ Be Nanaranga lili masa daita, be ara masa malipilipi kana damoadi-o ngaeno. ⁵ Anua ngaena-lo masa oabubu tago ngapurapura, be tago masa baratui malamakadi ki amari malamakana-lo soaki ngapurapura. Tago. Masa Tanepoa Nanaranga nena-la be anua ngaeni malama nganiandi. Be di masa anuatanepoa natu bokana dasukoaki, be nemkusoaki dasukoaki.

Jesus Masa Saringatuka Ngapura

⁶ Kodeka 'enzel' bokai irai, "Pile ngaedi nge kalingodi be iboadu lama uniadi dapura. Tanepoa Nanaranga maka Oli Spirit ne 'propet' ianiandi ambe 'enzel' ne inepi be kana

saringatuka dapura kana nge malipilipi kana itikingdi.”

⁷ Kodeka Iesus bokai ipile, “Kamalongo! Ambe saringatuka mpura kana! Tamoata naita pile mumuakadi ngaedi ‘buku’ ngaedia-lo dieno itagatagadi nge suri dauiani!”

⁸ Ngau Zon ka kana ngaedi ulongo be uita. Be bong kana ngaedi uita be ulongo-doi nge utaguraki be ‘enzel’ maka kana ngaedi itikina ae-nalo utapuloria be mrakeaki kana. ⁹ Ata ‘enzel’ ngae bokai iraiia, “Moaki bokai kumuzi! Ngau nge taritokam zaiza malipilipi-budu-ruanga-ming. Taritokam nge ‘propet’ be tamoata pile ‘buku’ ngaedia-lo dieno ditagatagadi. Nanaranga ka gorakeaki!”

¹⁰ Be kaba be bokai iraiia, “Pile mumuakadi ‘buku’ ngaedia-lo dieno nge moakina-tina teke kuzumkaki. Maka ma bong ono kana ngaedi dapura kana nge ambe isaringa-tina, be marauaka ono tamoata ilodi dabuiri kana nge tago. ¹¹ Bokai be tamoata naita muzi goalakadi iememaki nge golikitakini be muzi goalakadi ngaememaki-la. Tamoata naita mata tago uia iememaki nge golikitakini be mata tago uia ngaememaki-la. Be tamoata muzi uia iememaki nge golikitakini be muzi uia ngaememaki-la. Tamoata naita Nanaranga mata ne iememaki nge golikitakini be Nanaranga mata ne ngaememaki-la.”

¹² Kodeka Iesus bokai ipile, “Kamalongo! Ngau ambe saringatuka mpura kana! Ngau masa tamoata be aine moarunga zazanga nedi mdokidoki. Tamoata teke-teke masa muzingadi mta-

gadi be zazanga nedi miandi. ¹³ Ngau ka Muamuatuka be ngau ka Alalaurituka. Ngau ka matamatana-tina be usoaki be ngau ka manubunga.

¹⁴ “Tamoata rangguma malo nedi diaka-lakadi nge suridi dauia! Di masa sumoala aniadi dapura be kai ono moauringa dakani be anua biabia babaduaduana-lo dasili! ¹⁵ Ata tamoata maka keu muzingadi dimuzimuzi, naboana-naboana be zere-zere, pogizagizadi, tamoata maka tamoata takadi diumoatemoatedi, tamoata maka nanaranga takadi dirakerakeaki, be tamoata maka boli mata direreretaki be diememaki masa eluku dasoaki. Tago iboadu anua biabia ngaena-lo dasili. ¹⁶ Ngau, Iesus ka ‘enzel’ negu unepi be kana ngaedi ‘sios’ moarunga-lo mangata ngarangaki kana. Ngau Debiti labunao upura be dara ne kata. Ngau Goai-zama be malamakagu kaiboangdi.”

¹⁷ Kodeka Oli Spirit be ‘Sipisipi’ Natu kodekaka ngaroti kana nge bokai dipileru, “Gomai!” Be tamoata naita pile ngaedi ilongo nge bokai ngapile, “Gomai!” Tamoata naita madole imate nge ngamai. Tamoata naita irere nge dang ono moauringa tago zazaza lumaluma bokana ania ngapura.

Pile Ono Manubunga

¹⁸ Ngau Zon ka kam tamoata be aine moarunga pile mumuakadi ‘buku’ ngaedia-lo dieno kalongo nge bokainatuka milo-kaua-kaming kana: Tamoata naita pile ne takadia-ba ‘buku’ ngaedia-lo ibatadialako masa sururu ne Nanaranga ngabatadiani. Sururu ngaedi nge more be kana

goalakadi makare ‘buku’ ngaedia-lo dieno-ma!
¹⁹ Be tamoata naita pile mumuakadi ‘buku’ ngaedia-lo dieno kilidi tekedi irokaki nge masa Nanaranga zazanga ne egedi tekedi ngarokakile. Zazanga ngaedi nge kai ono moauringa tago ngakani be tago iboadu anua biabia-lo ngasoaki. Kai ngae be anua ngae nge ‘buku’ ngaedia-lo rangakadi dipura.

²⁰ Tamoata maka pile ngaedi mangata irangaki nge bokai ipile, “E, saringatuka mpura kana!”

Moimoi! Gopura. Tanepoa Iesus, gopura!

²¹ Tanepoa Iesus marou ne tadokidoki-ba iboadu Nanaranga tamoata be aine nena-lo daeno! Moimoi!

Testamen Oauoau
The New Testament in the Manam Language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Manam long Niugini

copyright © 1996 Papua New Guinea Bible Translation Association

Language: Manam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 4 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

3f31539d-0155-5160-a99e-2a9707974158